

**AKTUALIZACJA
PROGRAMU OCHRONY
ŚRODOWISKA**

dla Gminy Łubniany

Załącznik nr 1 do Uchwały Rady Gminy Łubniany

Nr XXXI/169/10 z dnia 1 marca 2010

Kierownik Projektu:
mgr inż. Ksenia Czachor

Konsultant Wiodący:
mgr Katarzyna Kędzierska

Inteligentne rozwiązania aby chronić środowisko
Opole, styczeń 2009 r.

Spis treści

Rozdział I. WSTĘP	3
I.1. Przedmiot i cel opracowania.....	3
I.2. Zakres i metodyka wykonania opracowania	3
Rozdział II. CHARAKTERYSTYKA GMINY ŁUBNIANY	4
Rozdział III. OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA	15
III.1. Wody powierzchniowe i podziemne.....	15
III.2. Gospodarka odpadami	16
III.3. Powietrze atmosferyczne	16
III.4. Klimat akustyczny	17
III.5. Promieniowanie elektromagnetyczne	18
III.6. Ochrona przyrody.....	18
III.7. Poważne awarie, bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne oraz klęski żywiołowe .	25
Rozdział IV. CELE, PRIORYTETY I ZADANIA OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE	
ŁUBNIANY	26
IV.1. Ochrona gleb i powierzchni ziemi	26
IV.2. Gospodarka wodno - ściekowa	27
IV.3. Gospodarka odpadami	29
IV.4. Ochrona powietrza atmosferycznego	29
IV.5. Ochrona przed hałasem	31
IV.6. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	32
IV.7. Ochrona przyrody.....	33
IV.8. Ochrona przed skutkami poważnych awarii oraz bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne	33
IV.9. Edukacja ekologiczna	35
Rozdział V. PROGRAM WYKONAWCZY	36
V.1. Instytucje odpowiedzialne	36
V.2. Narzędzia realizacji programu	36
V.3. Źródła finansowania	40
V.4. Harmonogram rzeczowo-finansowy wdrażania programu	47
V.5. Monitoring i ocena realizacji programu	57

Rozdział I. WSTĘP

I.1. Przedmiot i cel opracowania

Przedmiotem opracowania jest aktualizacja programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla gminy Łubniany.

Niniejszy program został sporządzony jako realizacja obowiązków gminy wynikających z zapisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r. nr 25, poz. 150, z późn.zm.) oraz ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity: Dz. U. z 2007 r. nr 39, poz. 251, z późn.zm.), dotyczących sporządzania gminnych programów ochrony środowiska oraz gminnych planów gospodarki odpadami. Dokumenty te służą realizacji polityki ekologicznej państwa na szczeblu lokalnym. Przyjęte w programie priorytety oraz zadania Gminy Łubniany służyć będą realizacji obowiązujących wymogów ustawowych w dziedzinie ochrony środowiska, zasad wynikających z programów rządowych, zasad zrównoważonego rozwoju Polski oraz innych dokumentów strategicznych w gminie. Efektem realizacji programu będzie poprawa stanu środowiska oraz wdrożenie efektywnego zarządzania środowiskiem w gminie.

I.2. Zakres i metodyka wykonania opracowania

Zakres opracowania spełnia wymagania określone w przepisach ustawy Prawo ochrony środowiska. Program obejmuje działania gminy na najbliższe cztery lata, tj. 2008 - 2011 oraz obejmujące w perspektywie kolejne cztery lata, tj. 2012 – 2015. Treść programu jest zgodna z obowiązującymi przepisami prawa, programami rządowymi z zakresu ochrony środowiska oraz odpowiednich dokumentów programowych rangi regionalnej i lokalnej. Aktualizacja programu zawiera ogólną charakterystykę gminy oraz charakterystykę i ocenę aktualnego stanu środowiska, sporządzoną na podstawie inwentaryzacji i analizy zagadnień związanych z ochroną środowiska w Gminie Łubniany. Analizę przeprowadzono w oparciu o:

- informacje uzyskane bezpośrednio z gminy,
- studium zebranych materiałów wejściowych,
- dostępne wyniki monitoringu środowiska,

Opracowanie określa cele, priorytety i zadania ochrony środowiska w zakresie: ochrony gleb i powierzchni ziemi, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony powietrza atmosferycznego, ochrony przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym, ochrony przyrody, ochrony przed skutkami poważnych awarii oraz edukacji ekologicznej. Założone cele podzielono na cele krótkoterminowe, do realizacji

w latach 2008 – 2011 oraz średnioterminowe, do realizacji w perspektywie kolejnych czterech lat, czyli do roku 2015.

Podstawą formułowania celów i priorytetów były wyniki przeprowadzonej analizy stanu środowiska oraz identyfikacja potrzeb gminy w zakresie ochrony środowiska. Przy formułowaniu priorytetów i celów ekologicznych kierowano się wytycznymi zawartymi w obowiązujących przepisach prawa polskiego, obowiązujących dokumentów rządowych oraz innych dokumentów strategicznych. Opracowanie zawiera program wykonawczy, tj. określa: instytucje odpowiedzialne za realizację programu, narzędzia realizacji programu, źródła jego finansowania, harmonogram rzeczowo-finansowy wdrażania programu oraz procedury kontroli realizacji programu.

Rozdział II. CHARAKTERYSTYKA GMINY ŁUBNIANY

Ogólna charakterystyka. Położenie administracyjne Gminy

Gmina Łubniany, której powierzchnia wynosi 12 541 ha, położona jest w centralnej części województwa opolskiego. Od zachodu graniczy z gminą Dobrzeń Wielki, od wschodu z gminami Turawa i Lasowice Wielkie, od północy z gminą Murów, a od południa z gminą i miastem Opole. Gminę Łubniany tworzy jedenaście sołectw i dwa przysiółki. Sołectwa wchodzące w skład gminy to: Kępa, Luboszyce, Kolanowice, Biadacz, Masów, Łubniany, Brynica, Dąbrówka Łubniańska, Jełowa, Grabie, Kobyłno.

Położenie gminy w regionie jest korzystne. Wpływ na to mają szczególnie walory naturalne oraz usytuowanie w pobliżu miasta Opole, przez które przebiegają ważne szlaki transportowe: drogowe, kolejowe oraz wodne.

Położenie geograficzne, rzeźba terenu, krajobraz

Teren Gminy Łubniany leży w zasięgu dwóch jednostek strukturalnych:

- Monokliny Przedsudeckiej, obejmującej większą część gminy,
- Depresji Śląsko-Opolskiej, jej niewielki fragment występuje przy południowej granicy gminy we wsi Kępa.

Głębokie podłoże tego terenu budują skały paleozoiku. Sfałdowane utwory karbońskie (piaskowce, łupki) znajdują się na głębokości ok. 500 - 600 m. Nad nimi zalegają utwory triasu (Monoklina Przedsudecka) lub triasu i górnej kredy (Depresja Śląsko-Opolska).

Utwory triasowe leżące najwyżej to osady triasu górnego powstałe w płytkich zbiornikach wodnych. Utwory kajpru (iłowce, łupki, mułowce, wapienie i dolomity), występują miejscami razem z retykiem (czerwone i pstre iłowce z przewarstwieniami piaskowców, wapieni, margli i dolomitów). Zalegają one, w obrębie Monokliny Przedsudeckiej, na głębokości ok. 15-60 m. Górną kredę reprezentują utwory geologiczne cenomanu (piaskowce, margle piaszczyste i wapienie piaszczyste). Starsze utwory zostały przykryte

osadową pokrywą kenozoiczną. Na części terenu gminy (okolice Luboszyca, Biadacza, Masowa, Łubnian i Kobylna) utwory czwartorzędowe zalegają bezpośrednio na utworach triasowych. Natomiast na pozostałym obszarze starsze utwory zostały przykryte osadami środkowego i górnego miocenu (trzeciorzęd), a dopiero później pokrywą czwartorzędową. Osady miocenne o miąższości kilkunastu metrów to głównie: ropy zielone i brunatne, mułki i piaski, soczewki węgla brunatnych, a podrzędnie żwiry serii poznańskiej.

Czwartorzęd reprezentowany jest przez utwory:

- plejstoceńskie, piaski i żwiry: wodnolodowcowe zlodowacenia środkowopolskiego (na północ od Małej Panwi), tarasów pradolinnych (budujące terasę nadzalewową Małej Panwi) oraz gliny zwałowe moreny dennej,
- holocenne, tworzące współcześnie osady rzeczne w postaci żwirów i piasków rzecznych, namułów, torfów i mad (na terasach zalewowych rzek).

W okresie przejściowym między plejstoceniem, a holocenem miały miejsce eoliczne procesy wydymotwórcze. Podłożem i materiałem do ich budowy były przeważnie piaski moreny dennej i piaszczyste terasy. Obszary wydymowe w postaci ciągów pagórków występują w północnej części gminy.

Zagospodarowanie terenu

Struktura użytkowania gruntów w gminie przedstawia się następująco:

- użytki rolne – 5 356 ha (42,7 % ogólnej powierzchni gminy), w tym:
 - grunty orne – 3 73 ha,
 - sady - 7,8 ha,
 - łąki trwałe – 1 010 ha,
 - pastwiska trwałe – 81 ha,
- użytki leśne i grunty zadrzewione – 138 ha (1,11 % ogólnej powierzchni gminy),
- pozostałe grunty (gospodarstwa indywidualne) – 243 ha (1,8 %ogólnej powierzchni gminy).

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakość użytku rolnego pod względem jego przydatności do produkcji rolniczej. Klasa I określa najwyższą wartość rolniczą, a klasa VI najniższą. Na terenie gminy nie występują gleby o klasach bonitacyjnych I i II.

Udział w strukturze gruntów ornych gminy Łubniany kształtuje się następująco:

- klasa I i II: nie posiada
- klasa III a i III b – 5 %,
- klasa IV a i IV b – 31 %,
- klasa V i VI – 64 %,

Udział klas bonitacyjnych w strukturze łąk kształtuje się następująco:

- klasa III – 8 %,
- klasa IV – 53 %,
- klasa V – 37 %,
- klasa VI – 2 %.

Budowa hydrogeologiczna

Na terenie gminy występuje czwartorzędowy, użytkowy poziom wodonośny. Składa się on z 2 warstw:

- pierwsza warstwa występuje w części przypowierzchniowej (0,7 – 10 m p.p.t), jest ona związana z utworami piaszczysto-żwirowymi pochodzenia rzeczno, wodnolodowcowego i lodowcowego, nie czerpana ze względu na niebezpieczeństwo zanieczyszczenia,
- druga, występuje na głębokości 20 –30 m p.p.t. związana jest głównie z obszarami dolin kopalnych (Małej Panwi, fragment zbiornika Knieja – Lasowice) poziom ten tworzą osady żwirowo-piaszczyste.

Na obszarze Gminy Łubniany w jej południowych krańcach (okolice Biadacza, Luboszy, Kępy) zalegają wody dwóch Głównych Zbiorników Wód Podziemnych: GZWP 334, Dolina kopalna Małej Panwi oraz GZWP 336, Niecka Opolska. Oba obszary proponowane są do najwyższej ochrony. Ponadto południowa część całej gminy pokrywa się z obszarem Zbiornika Krapkowice – Strzelce Opolskie GZWP 335, zaliczanego do obszaru wysokiej ochrony.

Sieć hydrograficzna

Wody powierzchniowe - teren Gminy Łubniany położony jest w dorzeczu rzeki Odry. Głównymi ciekami przepływającymi przez obszar Gminy są Mała Panew - prawy dopływ Odry i Brynica - dopływ Stobrawy wpadającej bezpośrednio do rzeki Odry, Jemielnica oraz Swornica. Istniejąca sieć rzeczna na obszarze Gminy jest stosunkowo bogata. Oprócz wymienionych przez obszar Gminy przepływa szereg płytkich, ale rozległych bezimiennych potoków i strumieni wodnych tworzących w kilku miejscach podmokłe tereny, a także gęstą sieć odwadniających rowów melioracyjnych. Wszystkie rzeki płyną ze wschodu na zachód zgodnie z nachyleniem terenu. Uzupełnieniem sieci rzecznej są niewielkie sztuczne zbiorniki wodne utworzone na Brynicy i jej dopływach oraz małe zbiorniki na terenach leśnych pochodzenia antropogenicznego.

Wymienione cieki posiadają szereg bezimiennych dopływów. Gmina Łubniany posiada także gęstą sieć odwadniających rowów melioracyjnych. Wszystkie rzeki płyną ze wschodu na zachód zgodnie z nachyleniem terenu.

Mała Panew - jest największym ciekim gminy, mającym znaczny wpływ na kształtowanie się warunków klimatycznych przyległych terenów. Przepływa ona przez południową część gminy w okolicach Kolanowic, Biadacza i Luboszyca. Jej wody są pozaklasowej czystości jednak w ostatnich latach obserwuje się poprawę jakości wód dotyczącą głównie oznaczeń pierwiastków biogenych (fosforanów, azotu amonowego) oraz Miana Coli. Docelowo stan czystości rzeki na terenie gminy powinien osiągać I klasę czystości.

Swornica - niewielki jej odcinek stanowi południową granicę gminy koło Kępy. Jej wody mieszczą się w II i III klasie czystości dla przeciętnego stanu zanieczyszczeń. Docelowo powinna prowadzić wody I klasowe.

Jemielnica - jej krótki odcinek znajduje się w południowej części gminy pomiędzy Kępą i Luboszycami. Pod względem czystości wód mieści się w II i III klasie dla przeciętnych stężeń zanieczyszczeń. Docelowo stan jej czystości powinien odpowiadać I klasie czystości.

Brynica - bierze swój początek na gruntach Gminy Turawa, a bieg kończy w wodach Stobrawy. Ciek ten wpływa na teren Gminy Łubniany w okolicach Jełowej i płynie w sąsiedztwie Dąbrówki Łubniańskiej i Brynicy. Jej wody nie odpowiadają normom III klasy ponieważ zawierają ponadnormatywne stężenia fosforu ogólnego. Docelowo stan jej czystości powinien odpowiadać I klasie czystości wód.

Uzupełnieniem sieci rzecznej są niewielkie sztuczne zbiorniki wodne utworzone na Brynicy i jej dopływach oraz małe zbiorniki na terenach leśnych pochodzenia antropogenicznego.

Społeczność lokalna

Gminę zamieszkuje 9 199 osób (GUS, stan na dzień 31.12.2007 r.).

Prognoza liczby ludności w latach 2007-2015 przedstawia się następująco:

Rok	2007	2011	2015
Liczba ludności	9 199	9 152	9 099

Charakterystyka pozarolniczego sektora gospodarczego

Według danych GUS, stan na dzień 31.12.2007 r., na terenie gminy zarejestrowanych jest 733 podmioty gospodarcze, w tym: w sektorze publicznym 15 podmiotów i w sektorze prywatnym 718 podmiotów gospodarczych.

Ponadto w Gminie Łubniany funkcjonują następujące zakłady produkcyjne:

- 1) „RUDATOM” – usługi sprzętowe – Kępa,
- 2) „JAL” – wytwórnia serów Sp. J. – Kępa,
- 3) „WODNICKI” – piekarnia – Kępa,
- 4) „ZOF- MAR” – art. budowlane – Kępa,
- 5) „PAMAS” – usługi transportowe – Łubniany
- 6) „Łubniańskie Kominki” – Łubniany,
- 7) „Stolarstwo” – Łubniany,
- 8) „OKNO DREW” Sp.J. – Brynica,
- 9) „TARTAK - SOCHOR” Sp.J. – Brynica,
- 10) „BALS” Sp. z o.o. – Brynica,
- 11) „WEGA” – Brynica,
- 12) „STEGU” wyrób płytek – Jełowa,
- 13) „P.P.H. BAMAR-POL” Sp.J. – Jełowa,
- 14) „PALISADA” – wyroby z drewna – Jełowa,
- 15) „Sypa Inter Trans” – transport – Jełowa,
- 16) „ECOKOM” Sp. z o.o. – Luboszyce,
- 17) „Zakład Stolarski” Fila Jerzy – Dąbrówka Łubniańska,
- 18) „Schody drewniane” – Dąbrówka Łubniańska,
- 19) GRANIT STUDIO Sp.z o.o.. – Jełowa.

Infrastruktura techniczna

Gazociągi

Przez teren Gminy Łubniany przebiega rurociąg gazu ziemnego o średnicy 300 mm relacji Kępno – Opole i ciśnieniu 6,3 Mpa. Koncepcja gazyfikacji gminy przewiduje lokalizację dwóch stacji redukcyjnych. Trzecia stacja redukcyjna jest zlokalizowana w Gosławicach i zasila gazem zakład „NORGIPS” w Dobrzeniu Wielkim, a sieć przecina Kępę i Luboszyce. Termin realizacji budowy gazociągu został przesunięty do momentu zakończenia prac kanalizacyjnych.

Zaopatrzenie w energię elektryczną.

Na terenie gminy istnieje pełna dostępność do linii energetycznych. Są to linie przesyłowe 220 kV i 400 kV. Energię elektryczną pobierają mieszkańcy wszystkich sołectw. Rozprowadzenie energii po sołectwach odbywa się poprzez sieci średniego napięcia SN 15 kV oraz sieci niskiego napięcia.

Transport i komunikacja

Jednym z podstawowych czynników warunkujących rozwój społeczno – gospodarczy Gminy Łubniany jest dostępność i funkcjonalność układów transportowych. Powiązania komunikacyjne międzygminne, a także z miastem wojewódzkim - Opolem są korzystne. Głównymi elementami układu komunikacyjnego są:

- droga krajowa - nr 45, Opole – Łódź, o znaczeniu międzyregionalnym
- droga wojewódzka - nr 461 Kup – Jełowa,
- drogi powiatowe:
 - nr 27 333 Jełowa - Tuły;
 - nr 27 702 Brynica - Czarnowąsy;
 - nr 27 703 Opole - Łubniany;
 - nr 27 722 Dąbrówka Łubn. - Zagwiździe;
 - nr 27 725 Masów - Świerkle - Dobrzeń Wielki.;
 - nr 27 726 Turawa - Łubniany;
 - nr 27 727 Kolanowice - Łubniany;
 - nr 27 728 Kolanowice - Luboszyce;
 - nr 27 743 Grabie - Kobyłno;
 - nr 27 765 Biadacz - Czarnowąsy;
- drogi gminne o długości 121 km;
- węzeł kolejowy:
 - nr 293 Jełowa - Kluczbork - czynna;
 - nr 301 Opole Gł. - Jełowa - Namysłów - zlikwidowana.

Gospodarka wodno – ściekowa

Zaopatrzenie w wodę

Gmina Łubniany posiada uregulowany system zaopatrzenia w wodę. Wszystkie wsie gminy są wyposażone w sieć wodociągową, wybudowaną w latach 1993 - 1998. Tworzy ona dwa oddzielnie funkcjonujące wodociągi grupowe :

- wodociąg "Północ" - zasilany z ujęcia Kobyłno - Niwa, obsługujący miejscowości: Kobyłno, Grabie, Jełowa, Dąbrówka Łubniańska, Brynica, Łubniany, Masów;
- wodociąg "Południe" - zasilany z sieci wodociągowej miasta Opola obsługujący miejscowości Kępa, Luboszyce, Kolanowice, Biadacz.

Całkowita długość sieci wodociągowej wybudowanej z rur PCV o średnicy od 90 mm – 220 mm, wynosi 116,8 km. Właścicielem wodociągów jest Urząd Gminy w Łubnianach, zaś od 2004 roku ich eksploatatorem jest firma "ECOKOM" Sp z o.o. Luboszyce.

Odprowadzanie ścieków

Do tej pory została skanalizowana tylko część terenu Gminy Łubniany, dalszy etap budowy kanalizacji jest przewidziany na kolejne lata. Ilość zbiorników bezodpływowych na terenie Gminy Łubniany kształtuje się na poziomie 1 852. Ścieki z tych zbiorników są odprowadzane w sposób niezorganizowany. Na terenie Gminy znajduje się ok. 10 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Ścieki z obszaru Gminy są odprowadzane do 2 oczyszczalni ścieków:

- oczyszczalnia ścieków w Kotorzu Małym (Gm. Turawa) – obsługuje miejscowości Jełowa, docelowo będą również odprowadzane ścieki z miejscowości Kolanowice, Masów, Łubniany, Dąbrówka Łubniańska;
- oczyszczalnia w Opolu – obsługuje miejscowości Kępa, Luboszyce, Biadacz.

Ścieki z miejscowości Brynica będą docelowo odprowadzane do oczyszczalni ścieków w Gminie Dobrzeń Wielki.

Skanalizowanie poszczególnych miejscowości (wyrażone procentowo) w Gminie Łubniany przedstawia się następująco:

- Kępa - 95 %,
- Luboszyce - 90 %,
- Kolanowice - 0 %,
- Biadacz - 90 %,
- Masów - 0 %,

- Łubniany - 0 %,
- Brynica - 0 %,
- Dąbrówka Łubniańska - 0 %,
- Jełowa - 40 %,
- Grabie - 0 %,
- Kobylny - 0 %,

Zabytki architektury i stanowiska archeologiczne

Na terenie gminy Łubniany znajdują się nieruchomości objęte ochroną prawną na podstawie przepisów o ochronie zabytków. Najcenniejsze nieruchomości posiadają wpis do rejestru zabytków prowadzonego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Opolu.

Na terenie Gminy Łubniany ochroną prawną objęte są w szczególności następujące obiekty:

- Biadacz :
 - Kapliczka - dzwonnica, murowana pocz. XIX w., ul. Polna,
- Brynica :
 - Kościół parafialny p.w. Św. Szczepana, murowany 1903 r. nr rej. 642/59,
 - Kapliczka murowana, XIX w. z ludową rzeźbą NMP, nr rej. 643/59,
 - Plebania, murowana, I ćw. XIX w., ul. Powstańców Śl.,
 - Cmentarz katolicki, k. XIX w.,
 - Ogrodzenie cmentarza z bramami, murowane, k. XIX w.,
 - Szkoła, murowana, pocz. XX w., ul. Powstańców Śl. 47,
 - Sklep (dawny), murowany k. XIX w., ul. Powstańców Śl. 56,
 - Dom mieszkalny, murowany, 1855 r. ul. Powstańców Śl. 11,
 - Dom mieszkalny, murowany, 1858 r. ul. Powstańców Śl. 13,
 - Dom mieszkalny, murowany, koniec XIX w. , ul. Powstańców Śl. 34,
 - Dom mieszkalny, murowany, koniec XIX w., ul. Powstańców Śl. 36,
 - Dom mieszkalny, murowany, 1872 r. ul. Powstańców Śl. 59.
- Dąbrówka Łubniańska :
 - kaplica dzwonnica ul. Opolska 53, murowana 1872 r.,
 - kaplica - Studzionka w lesie w kierunku pn.-zach. od wsi pocz. XIX w.,
 - dom mieszkalny murowany, k. XIX w., ul. Oleska 22 - znacznie przebudowany,
 - dom mieszkalny, murowany 1863 r. ul. Oleska 67,
 - dom mieszkalny, murowany k. XIX w. ul. Oleska 71,
 - spichlerz murowano - drewniany XVIII/XIX w. ul. Oleska 30, nr rej. 1793/66
 - spichlerz murowano - drewniany XVIII/XIX w. ul. Oleska 67, nr rej. 1794/66

- Grabie:
 - Kościół ewangelicki, murowany, k. XIX w.,
 - Stodoła drewniana, k. XIX w, posesja nr 7,.
- Kępa:
 - Kapliczka murowana, I połowa XIX w. ul. Luboszycka,
 - Kapliczka murowana, poł. XIX w. ul. Opolska 9,
 - Kapliczka murowana, k. XIX w. ul. Opolska 14,
 - dom mieszkalny, murowany, k. XIX w. ul. Polna 3,
 - dom mieszkalny, 1884 r. ul. Polna 9,
 - dom mieszkalny, murowany k. XIX w. ul. Opolska 7,
 - dom mieszkalny, murowany k. XIX w. ul. Opolska 9,
 - dom mieszkalny, murowany k. XIX w. ul. Opolska 12,
 - dom mieszkalny, murowany k. XIX w. ul. Opolska 16,
 - dom mieszkalny, murowany k. XIX w. ul. Opolska 18,
 - dom mieszkalny, murowany 1888 r. ul. Opolska 20,
 - budynek gospodarczy, murowany k. XIX w. ul. Opolska 16.
- Kobyłno:
 - kościół filialny p.w. św. Mateusza, murowany, wzniesiony z fundacji Gaschinów 1789 – 1799 r. nr rej. 1228/66.
- Kolanowice:
 - kościół filialny p.w. św. Barbary, drewniany, wzniesiony w Opolu w 1678 r. W 1812 r. przeniesiony do Kolanowic - nr rej. 759/64,
- Jełowa:
 - kościół parafialny p.w. św. Bartłomieja, murowany 1751 r.,
 - brama cmentarza k. XIX w.
 - dom mieszkalny, posesja nr 9, murowany XIX/XX w.
- Luboszyce:
 - kościół parafialny p.w. św. Antoniego, murowany, 1926 r.,
 - kapliczka dzwonnica, murowana, IIp. XIX w.,
 - cmentarz katolicki pocz. XX w.,
 - kaplica cmentarna, murowana I ćw. XX w.,
 - dom mieszkalny, murowany 1883 r. ul. Rolna 3,
 - dom mieszkalny, murowany k. XIX w. ul. Rolna 11,
 - dom mieszkalny, murowany k. XIX w. ul. Rolna 15.
- Łubniany:
 - kościół parafialny p.w. św. Piotra i Pawła, murowany, 1872 r.,
 - plebania przy kościele, murowana, 1881 r.,

- kaplica - dzwonnica, murowana, pocz. XIX w. ul. Brynicka,
- dom mieszkalny, murowany, 1909r. ul. Opolska 13,
- dom mieszkalny, murowany, pocz. XX w. ul. Opolska 23,
- dom mieszkalny, murowany, k. XIX w. ul. Opolska 32,
- dom mieszkalny, murowany, k. XIX w. ul. Opolska 36,
- dom mieszkalny, murowany, k. XIX w. ul. Opolska 42,
- dom mieszkalny, murowany, k. XIX w. ul. Opolska 44,
- dom mieszkalny, murowany, k. XIX w. ul. Osowska 45 - ruina,
- stodoła, ściany szachulcowe, XIX/XX w. ul. Opolska 21.
- Masów:
 - kaplica - dzwonnica, murowana k. XIX w. ul. Opolska 58,
 - kaplica, murowana, pocz. XX w. ul. Opolska 53,
 - dom mieszkalny, murowany k. XIX w. ul. Opolska 33,
 - dom mieszkalny, murowany k. XIX w. ul. Opolska 58.

Walory kulturowe chronione są prawem miejscowym przez ustanowienie stref ochrony konserwatorskiej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W strefie "A" (ściślej ochrony konserwatorskiej wokół obiektów wpisanych do rejestru zabytków) zakłada się bezwzględny priorytet wymagań i ustaleń konserwatorskich nad względami wynikającymi z działalności inwestycyjnej, gospodarczej i usługowej. Działania konserwatorskie w strefie „A” zmierzają do zachowania i uczynienia historycznego układu przestrzennego oraz do konserwacji jego głównych elementów. Wszelka działalność inwestycyjna, budowlana, jak również przebudowy, remonty, adaptacje, dostosowywania do współczesnych funkcji, czy też rozbiórki oraz dokonywania podziałów nieruchomości znajdujących się w obszarze strefy, wymagają uzgodnienia z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Turystyka i rekreacja

Część obszaru Gminy Łubniany to Park Krajobrazowy Lasów Stobrawsko - Turawskich, który stwarza doskonałe warunki całorocznego wypoczynku i obcowania z przyrodą. Wiele gatunków roślin występujących na terenie gminy jest objętych ścisłą ochroną ze względu na rzadkość ich występowania w regionie, a nawet w kraju. Również świat zwierzęcy reprezentowany jest przez wiele gatunków podlegających ochronie. Korzystne warunki klimatyczne oraz udział rolnictwa indywidualnego stwarzają warunki dla rozwoju agroturystyki tak w sensie usług, jak i wypoczynku. Na terenie Gminy Łubniany działają 2 ośrodki agroturystyczne, które mieszczą się w miejscowości Brynica oraz Dąbrówka Łubniańska. Dobre miejsca znajdują w gminie również amatorzy wędkowania (rzeki Mała Panew, Brynica, Swornica i Jemielnica) oraz amatorzy grzybów, jagód, czy ziół w które obfitują okoliczne lasy.

Atrakcyjności gminie dodają urokliwe kapliczki - dzwonnice znajdujące się niemal w każdej wsi, XVIII - wieczna kapliczka zwana "Studzionką" znajdująca się w lesie k/Dąbrówki Łubniańskiej, a słynąca z wypływającego tam cudownego źródła czy też drewniany zabytkowy kościółek pw. św. Barbary w Kolanowicach, którego powstanie datuje się na rok 1678.

Strategia i wizja rozwoju Gminy

Wizja rozwoju gminy została sformułowana w „Strategii Rozwoju Gminy Łubniany”, w której zostało sformułowanych 10 celów strategicznych:

1. Kanalizacja ścieków komunalnych.
2. Rozbudowa gimnazjum.
3. Stworzenie bazy turystycznej, wypoczynkowej i rekreacyjnej.
4. Restrukturyzacja rolnictwa i rewitalizacji wsi.
5. Tworzenie warunków do rozwoju zakładów, bazy usługowo – wytwórczej.
6. Poprawa stanu dróg i ich modernizacja.
7. Ochrona środowiska.
8. Remonty obiektów komunalnych.
9. Gazyfikacja gminy.
10. Wspieranie działalności kulturowej.

Rozdział III. OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA

III.1. Wody powierzchniowe i podziemne

Występujące na terenie gminy cieki powierzchniowe nie są badane w ramach monitoringu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Opolu, w przekrojach pomiarowych zlokalizowanych w Gminie Łubniany. W poniższej tabelicy zestawiono wyniki klasyfikacji wód powierzchniowych przepływających przez Gminę Łubniany (punkty pomiarowe zlokalizowane były poza terenem gminy) wg badań przeprowadzonych w 2007 r.

Tabela 1. Wyniki klasyfikacji wód powierzchniowych przepływających przez teren Gminy Łubniany za 2007 r.

Lp.	NAZWA CIEKU – przekrój	Wyniki klasyfikacji	
		klasa	wskaźniki decydujące o klasie
1.	MAŁA PANEW – Czarnowąsy	IV	ChZT-Mn, ChZT-Cr, bakterie fekalne, ogólna liczba bakterii coli, barwa
2.	JEMIELNICA – Czarnowąsy*	III*	Azot Kjeldahla, azotany, azotyny, azot ogólny, bakterie fekalne
3.	SWORNICA – Czarnowąsy	IV	substancje rozpuszczone

* - dane za 2006 r.

Ponadto, na terenie gminy nie były prowadzone badania wód podziemnych.

Najbliższe otwory badawcze: (617) monitorujący GZWP 334 znajduje się w Opolu -Zawadzie, (616) monitorujący GZPW 336 znajduje się w Groszowicach. Wody zbiornika GZPW 335 scharakteryzowano na podstawie wyników prób pobranych z otworu badawczego (372 – Wrzoski-3). W poniższej tabeli podano wyniki badań jakości wód podziemnych kontrolowanych w 2007 r., z otworów badawczych 372, 616 i 617.

Tabela 2. Wyniki badań jakości wód podziemnych kontrolowanych w 2007 r., z otworów badawczych 372, 616 i 617.

Lp.	Nr punktu	Nazwa punktu	Klasa jakości 2006 r.	Klasa jakości 2007 r.	Wskaźniki odpowiadające klasom jakości		Gmina
					IV Klasa	V Klasa	
1	372	Wrzoski - 3	III	V	Temp.,Fe	Fluorki	Dąbrowa
2	616	Groszowice	IV	IV		K	Opole
3	617	Opole-Zawada	IV	IV		Fe	Turawa

III.2. Gospodarka odpadami

Szczegółową analizę stanu gospodarki odpadami w Gminie Łubniany przedstawiono w równoległe opracowywanej integralnej części niniejszego opracowania - „Aktualizacji planu gospodarki odpadami dla Gminy Łubniany”.

III.3. Powietrze atmosferyczne

Jakość powietrza atmosferycznego na terenie Gminy Łubniany kształtowana jest przez emisję pyłów i gazów, których źródłem są:

- procesy energetyczne i przemysłowe,
- emisja niska,
- komunikacja samochodowa,
- emisja niezorganizowana.

Dla celów oceny jakości powietrza w Gminie Łubniany założono, że stopień zanieczyszczenia powietrza kształtuje się na poziomie odniesionym do powiatu opolskiego.

Według wyników rocznej oceny jakości powietrza za 2007 rok, powiat opolski został zaliczony do klasy A (najwyższej, najbardziej pożądanej), co oznacza, że nie są wymagane żadne działania związane z poprawą stanu powietrza.

Źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego

Procesy energetyczne i przemysłowe

Głównymi zanieczyszczeniami z procesów energetycznych i procesów przemysłowych na terenie Gminy Łubniany są zanieczyszczenia pyłowe i gazowe ze spalania paliw, pyły mechaniczne, związki organiczne z procesów obróbki metali, procesów spawalniczych, pochodzące ze stosowania farb i lakierów itp.

Emisja niska

Źródła tzw. „emisji niskiej” stanowią w gminie indywidualne domowe systemy grzewcze oraz niewielkie kotłownie pracujące na potrzeby zakładów produkcyjnych i budynków użyteczności publicznej, opalanych paliwami stałymi i ciekłymi (koks, węgiel kamienny i olej). Charakterystyczną cechą indywidualnych palenisk węglowych jest ich niska sprawność oraz niepełny proces spalania powodujący nadmierną emisję zanieczyszczeń. Ponadto niewielka wysokość emitorów powoduje koncentrację zanieczyszczeń w bezpośrednim otoczeniu miejsc przebywania ludzi.

Zanieczyszczenia z komunikacji samochodowej

Trasy komunikacyjne stanowią liniowe źródła emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego. Zanieczyszczenia powietrza tworzą produkty spalania benzyn, olejów napędowych oraz w znacznie mniejszym stopniu gazu LPG. Do zanieczyszczeń atmosfery pochodzących z komunikacji samochodowej zalicza się również pyły powstające podczas zużywania się nawierzchni jezdni oraz podzespołów pojazdów (opony, klocki hamulcowe) – mają one jednak marginalny udział w ogólnym bilansie zanieczyszczeń powietrza pochodzących z transportu samochodowego.

Głównym liniowym źródłem emisji zanieczyszczeń w gminie jest droga krajowa nr 45 relacji granica państwa - Złoczew oraz droga wojewódzka nr 461 relacji Kup - Jełowa. Pozostałe drogi – powiatowe i gminne, z uwagi na niewielkie natężenie ruchu stanowią niewielkie źródło emisji zanieczyszczeń

Wpływ na wielkość emisji z transportu powierzchniowego mają stan jezdni, konstrukcja i stan techniczny pojazdów, rodzaj spalanego paliwa, płynność ruchu.

Toksycznymi produktami spalania paliw są: tlenek węgla, tlenki azotu, dwutlenek siarki, pył PM10 (zawierający sadzę oraz śladowe ilości związków ołowiu) oraz lotne związki organiczne (głównie węglowodory alifatyczne).

Emisja niezorganizowana

Źródłami emisji niezorganizowanej na terenie Gminy Łubniany jest: zamknięte składowisko odpadów komunalnych w Kępie, wydobywanie surowców mineralnych (ma to miejsce m.in. w miejscowości Dąbrówka Łubniańska - złożo „Jełowa” - gdzie wydobywany jest piasek budowlany - miejscowość Kępa, gdzie wydobywa się żwir oraz piasek) oraz procesy wypalania traw, ściernisk oraz nieużytków.

III.4. Klimat akustyczny

Na klimat akustyczny Gminy Łubniany decydujący wpływ ma hałas pochodzący z transportu powierzchniowego oraz obiektów przemysłowych, z czego decydujący wpływ ma emisja hałasu z transportu samochodowego. Poziom hałasu komunikacyjnego, szczególnie odczuwalnego w tych miejscach wiąże się z kilkoma czynnikami, wśród których najważniejsze to stan i sposób eksploatacji pojazdów oraz nawierzchni jezdni. Stan techniczny dróg, który w pojedynczych miejscach nie jest doskonały, powoduje dodatkowe wstrząsy oraz zmniejsza płynność poruszających się pojazdów, co pośrednio wpływa na klimat akustyczny gminy.

Źródła hałasu występującego w środowisku podzielić można na dwie podstawowe kategorie: hałas komunikacyjny oraz hałas przemysłowy. Źródłem hałasu komunikacyjnego

są drogowe i kolejowe korytarze transportowe. Obok hałasu komunikacyjnego występuje również hałas emitowany przez zakłady stolarskie oraz tartaki.

Pełna ocena stopnia zagrożenia środowiska hałasem nie jest możliwa ze względu na brak prowadzonego monitoringu hałasu komunikacyjnego na terenie gminy.

III.5. Promieniowanie elektromagnetyczne

Źródłami promieniowania elektromagnetycznego (PEM) na terenie gminy jest infrastruktura elektroenergetyczna na terenie Elektrowni Opole, a także przebiegające przez teren gminy linie przesyłowe wysokich i najwyższych napięć. Źródłem promieniowania elektromagnetycznego są również anteny nadawczo - odbiorcze telefonii komórkowej oraz anteny nadawcze sygnału radiowego.

Do sztucznych źródeł pól elektromagnetycznych mających wpływ na środowisko w Gminie Łubniany należą:

- linia elektroenergetyczna wysokich napięć 110 kV eksploatowana przez „Zakład Energetyczny Opole S.A.”,
- stacje bazowe telefonii komórkowej cyfrowej GSM (900/1800 MHz) operatorów: IDEA Centertel, instalowane specjalnych masztach,
- cywilne stacje radiowe – CB o mocy do 10 W,
- radiostacje amatorskie kat. 1 i 2, o mocy: 15 W, 250 W i 750 W,
- stacje bazowe trunkingowej sieci łączności radiotelefonicznej,
- szereg urządzeń emitujących pola elektromagnetyczne pracujących w zakładach oraz urządzenia będące w dyspozycji wojska, policji czy straży pożarnej.

W 2007 roku na terenie Gminy Łubniany nie przeprowadzono badań promieniowania elektromagnetycznego.

III.6. Ochrona przyrody

Szata roślinna

Szata roślinna w Gminie Łubniany oraz jej znaczące bogactwo (szczególnie w części północnej) jest odzwierciedleniem dużej ilości siedlisk, jakie wykształciły się tu w wyniku różnej żyzności gleb, warunków wodnych i mikroklimatycznych oraz wysokiej lesistości obszaru. Szata roślinna gminy jest zróżnicowana oraz stosunkowo bogata w gatunki chronione i rzadkie. Siedliska roślin chronionych i zagrożonych koncentrują się głównie w północnej części gminy (okolice Brynicy, Dąbrówki Łubniańskiej, Kobylna, Jełowej) oraz w dolinie Małej Panwi, co jest wynikiem zachowania w większym stopniu naturalnego środowiska przyrodniczego na tych terenach.

Największe kompleksy zbiorowisk półnaturalnych - łąk i pastwisk występują w północnej części gminy w miejscowościach: Brynica, Dąbrówka Łubniańska, Jełowa, Kobylny – zajmując duże powierzchnie w dolinie rzeki Brynicy.

Obszary o wysokich walorach przyrodniczych, objęte ochroną prawną zajmują w Gminie Łubniany ok. 25% powierzchni. Większość najcenniejszych przyrodniczo i krajobrazowo terenów gminy zostało objętych ochroną prawną w formie Stobrowskiego Parku Krajobrazowego (północna część gminy) i Obszaru Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrowsko -Turawskie” (część północno-wschodnia). Jednakże na terenie gminy znajdują się jeszcze obszary cenne pod względem przyrodniczym, wymagające szczególnej ochrony obszarowej bądź indywidualnej, wymienić tu należy:

- tereny łąk w dolinie Brynicy,
- kompleks śródleśnych zbiorników poeksploatacyjnych na północy gminy,
- drzewa pomnikowe.

Do tej pory prawną ochroną objęto jedynie łąki w okolicach Jełowej jako użytek ekologiczny „Jełowa” oraz drzewa pomnikowe.

Tereny leśne w północnej części gminy zostały częściowo zwaloryzowane w związku z pracami studialnymi prowadzonymi w ramach Planu Ochrony Stobrowskiego Parku Krajobrazowego.

Gatunki podlegające ochronie prawnej i zagrożone

Wymieniono gatunki chronione na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną [Dz. U. nr 168, poz. 1764] oraz Konwencji Waszyngtońskiej o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem. Przedstawiono również wybrane gatunki zagrożone i rzadkie, nie podlegające ochronie prawnej, które występują dziko na terenie Gminy Łubniany.

Gatunki dziko występujących roślin objęte ochroną ścisłą:

1. Bagno zwyczajne *Ledum palustre* L.,
2. Kruszczyk szerokolistny *Epipactis helleborine* (L.) Crantz,
3. Kukułka szerokolistna *Dactylorhiza majalis* (Rchb.),
4. Kukułka krwista *Dactylorhiza incarnata*,
5. Orlik pospolity *Aquilegia vulgaris* L.,
6. Paprotka zwyczajna *Polypodium vulgare* L.,
7. Podrzeń żebrowiec *Blechnum spicant* (L.) Roth ,
8. Wawrzynek wilczełyko *Daphne mezereum* L.,
9. Widłak goździsty *Lycopodium clavatum* L.,

10. Widłak jałowcowaty *Lycopodium annotinum* L.,
11. Cis pospolity *Taxus baccata*,
12. Rosiczka okrągłolistna *Drosera rotundifolia*,
13. Pomocnik baldaszkowaty *Chimaphila umbellata*,
14. Listera jajowata *Listera opata*.

Gatunki dziko występujących roślin objęte ochroną częściową:

1. Bluszcz pospolity *Hedera helix*,
2. Bobrek trójlistkowy *Menyanthes trifoliata*,
3. Grażel żółty *Nuphar lutea* (L.),
4. Kalina koralowa *Viburnum opulus* L.,
5. Konwalia majowa *Convallaria majalis* L.,
6. Kruszyna pospolita *Frangula alnus* Mill.

Gatunki roślin rzadkich i ginących:

1. Czermień błotna *Calla palustris*,
2. Goździk kropkowany *Dianthus deltoides* L.,
3. Okrężnica bagienna *Hottonia palustris* L.,
4. Lepiężnik różowy *Petasites hybridus*,
5. Krwawnik kichawiec *Achillea ptarmica*,
6. Modrzewnica zwyczajna *Andromeda polifolia*,
7. Siedmiopalecznik błotny *Comarum palustre*,
8. Szczodrzeniec rozestany *Chamaecytisus ratisbonensis* (Schaeffer),
9. Traganek pęcherzykowaty *Astragalus cicer* L.,
10. Turzyca nitkowata *Carex lasiocarpa*,
11. Żurawina błotna *Oxycoccus palustris* Pers.

Na terenie Gminy Łubniany stwierdzono występowanie wielu siedlisk rzadkich i zagrożonych wyginięciem. Większość siedlisk skupiona jest w północnej części gminy (okolice Brynicy, Dąbrówki Łubniańskiej, Jełowej i Kobylna):

1. Wydmy śródlądowe z murawami szczytlichowymi:
 - Zespół murawy szczytlichowej *Spergulo vernalis-Corynephorretum*
2. Pionierskie murawy napiaskowe i naskalne:
 - Zespół - z dominacją połonicznika nagiego *Sclerantho-Herniaretum glabrae*
3. Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe:
 - Zespół - łąki trzęślicowej z udziałem sitów *Junco-Molinietum*.
4. Mokre łąki użytkowane ekstensywnie:

- Zespoły:
 - zespół ostrożeńca warzywnego *Angelico-Cirsietum oleracei*,
 - zespół ostrożeńca łąkowego *Cirsietum rivularis*.
- 5. Torfowiska przejściowe i trzęsawiska:
 - Zespół turzycy nitkowatej *Caricetum lasiocarpae*.
- 6. Grąd środkowoeuropejski *Galio sylvatici-Carpinetum betuli*.
- 7. Łęg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum*.
- 8. Olsy i łożowiska *Alnetea glutinosae*.

Świat zwierząt

Na terenie Gminy Łubniany stwierdzono występowanie wielu przedstawicieli świata zwierząt objętych ochroną gatunkową. Do miejsc cennych przyrodniczo, uznanych za ostoje fauny zalicza się następujące tereny:

- dolina rzeki Małej Panwi na całym odcinku w granicach gminy, łącznie z łąkami, zadrzewieniami i lasami,
- dolina rzeki Brynicy na całej długości, za wyjątkiem niewielkich, znacząco przekształconych odcinków w Brynicy i Dąbrówce Łubniańskiej,
- kompleks leśny na północ od Dąbrówki Łubniańskiej,
- kompleks leśny na zachód od Masowa.

Wybrane gatunki chronione, objęte ochroną gatunkową:

1. PAJĘCZAKI *ARACHNIDA* (gatunki objęte ochroną) - tygrzyk paskowany *Argiope bruennichi*.
2. OWADY *INSECTA*
 - a) WAŻKI *ODONATA* (gatunki objęte ochroną) - trzepla zielona *Ophiogomphus Cecylia*.
 - b) CHRZĄSZCZE *COLEOPTERA* (gatunki objęte ochroną) - biegacz ogrodowy *Carabus arvensis*, biegacz wręgaty *Carabus cancellatus*, biegacz złocisty *Carabus nitens*, biegacz granulowaty *Carabus granulatu*.
 - c) MOTYLE DZIENNE *RHOPALOCERA* (gatunki objęte ochroną) - czerwoczyk nieparek *Lycaena dispar*.
 - d) BŁONKOSKRZYDŁE *HYMENOPTERA* (gatunki objęte ochroną) - trzmiele *Bombus* sp.
3. MIĘCZAKI *MOLLUSCA*
 - a) ŚLIMAKI *GASTROPODA* (gatunki objęte ochroną) - ślimak winniczek *Helix pomatia*.

- b) PŁAZY *AMPHIBIA* (gatunki objęte ochroną) - ropucha szara *Bufo bufo*, ropucha zielona *Bufo viridis*, rzekotka drzewna *Hyla arborea*, żaba wodna *Rana esculenta*, traszka zwyczajna *Triturus vulgaris*.
4. GADY *REPTILIA* (gatunki objęte ochroną) - jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*, jaszczurka żyworodna *Lacerta vivipara*, padalec *Anguis fragilis*, zaskroniec *Natrix natrix*, żmija zygzakowata *Vipera Berus*.
5. PTAKI *AVES* (gatunki objęte ochroną) - bocian biały *Ciconia ciconia*, jastrząb *Accipiter gentili*, krogulec *Accipiter nisus*, myszołów *Buteo buteo*, dudek *Upupa epops*, derkacz *Crex crex*, żuraw *Grus grus*, lelek *Caprimulgus europaeus*, puszczyk *Strix aluco*, zimorodek *Alcedo atthis*, dzięcioł zielony *Picus viridis*, dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, dzięcioł duży *Dendrocopos major*, dzięcioł średni *Dendrocopos medius*, dzięciołek *Dendrocopos minor*, pokląskwa *Saxicola rubetra*, kłaskawka *Saxicola torquata*, wilga *Oriolus oriolus*.
6. SSAKI *MAMMALIA* (gatunki objęte ochroną) - jeż zachodni *Erinaceus europaeus*, kret *Talpa europaea*, ryjówka aksamitna *Sorex araneus*, rzęsorek rzeczek *Neomys fodiens*, zębiełek karliczek *Crocidura suaveolens*, gacek brunatny *Plecotus auritus*, wiewiórka *Sciurus vulgaris*, łasica *Mustela nivalis*.

Do największych zagrożeń dla fauny występującej na terenie Gminy Łubniany należą:

- regulacja lub zwiększenie zanieczyszczenia Odry,
- likwidacja starych, dziuplastych i martwych drzew w lasach,
- zmiany stosunków wodnych prowadzące do osuszania terenów podmokłych,
- zalesianie oraz samorzutne zarastanie przez drzewa śródleśnych łąk i bagien,
- usuwanie pojedynczych i rosnących w grupach starych drzew na terenach otwartych,
- likwidacja zbiorników wodnych,
- likwidacja śródpolnych alei.

Jako najbardziej zagrożone gatunki z uwagi na zanikanie odpowiednich siedlisk (przesuszanie terenów, melioracje, usuwanie śródpolnych zadrzewień i krzewów) należy uznać gatunki związane z terenami wodno-błotnymi i krajobrazem rolniczym - ptaki i płazy.

Obszary o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych

Obszary bogate przyrodniczo na terenie Gminy Łubniany skupione są wokół doliny Odry będącej korytarzem ekologicznym o znaczeniu międzynarodowym oraz wokół dolin Małej Panwi, Brynicy, a także kompleksów leśnych. Najcenniejsze tereny Gminy Łubniany [Program rozwoju lokalnego Gminy Łubniany] stanowiące ostoje przyrodnicze to:

- podmokłe łąki w Jełowej - pas podmokłych łąk w Jełowej z wieloma dobrze wykształconymi zbiorowiskami łąkowymi i szuwarowymi.

W ich obrębie wyróżniono użytek ekologiczny. Miejsce masowego występowania storczyka krwistego *Orchis incarnata* i szerokolistnego, kukułki szerokolistnej *Dactylorhiza majalis*, bobrka trójlistkowego *Menyanthes trifoliata*, siedmiopalcznika błotnego *Comarum palustre*, ostrożenia łąkowego *Cirsium rivulare*, skrzypa bagiennego *Equisetum fluviatile* i innych.

- podmokłe łąki koło Jełowej - pas podmokłych łąk na południowy-zachód od Jełowej z wieloma dobrze wykształconymi zbiorowiskami łąkowymi i szuwarowymi.

Miejsce występowania kukułki szerokolistnej *Dactylorhiza majalis*, bobrka trójlistkowego *Menyanthes trifoliata*, siedmiopalcznika błotnego *Comarum palustre*, ostrożenia łąkowego *Cirsium rivulare*, wełnianki wąskolistnej *Eriophorum angustifolium* i innych.

- podmokłe łąki koło Kobylna - wilgotne łąki na skraju lasu na południe od Kobylna z wieloma dobrze wykształconymi zbiorowiskami łąkowymi.

Miejsce występowania kukułki szerokolistnej *Dactylorhiza majalis*, krwawnika kichawca *Achillea ptarmica*, sitowia leśnego *Scirpus sylvaticus*, wełnianki wąskolistnej *Eriophorum angustifolium* i innych.

- zarastające żwirownie koło Kał - kompleks nieczynnych, zarastających żwirowni na południowy-zachód od Kał z wieloma dobrze wykształconymi zbiorowiskami roślinnymi (wodne, szuwarowe, turzycowe łąki bagienne) w różnych etapach sukcesji roślinnej.

Miejsce występowania turzycy pęcherzykowatej *Carex vesicaria*, turzycy siwej *C. canescens*, turzycy gwiazdkowatej *C. echinata*, turzycy dzióbkowatej *C. rostrata*, wełnianki wąskolistnej *Eriophorum angustifolium*, skrzypa błotnego *Equisetum palustre* i innych. Jest to także miejsce rozrodu wielu gatunków płazów (np. traszka zwyczajna, ropucha szara, żaba wodna).

Istniejące i proponowane formy ochrony przyrody

W granicach Gminy Łubniany występują następujące formy ochrony przyrody:

1. O znaczeniu regionalnym:
 - „Stobrowski Park Krajobrazowy”,
 - Obszar Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrowsko-Turawskie”.
2. O znaczeniu lokalnym:
 - użytek ekologiczny „Jełowa”,
 - pomniki przyrody (6).

Pomniki przyrody

Na terenie Gminy Łubniany znajdują się obiekty przyrodnicze prawnie chronione – pomniki przyrody. W Gminie Łubniany objęto ochroną prawną 5 pomników przyrody – 6 sztuk pojedynczych drzew. Pomniki przyrody znajdują się w miejscowościach: Łubniany (1), Brynica (1) i Kolanowice (2), Jełowa (2):

- Cis pospolity (*Taxus baccata*), wiek: ok. 550 lat, obwód pnia mierzony na wysokości 130 cm odpowiednio: 295 cm, lokalizacja: Łubniany - działka nr 1024/162, Nr rejestru woj.: 37a,
- Dąb szypułkowy (*Quercus rober*), wiek: ok. 400 lat, obwód pnia mierzony na wysokości 130 cm odpowiednio: 495 cm, lokalizacja: Jełowa, Nadleśnictwo Turawa, obręb Jełowa, oddział 154d, nr rejestru woj.: 42,
- Buk zwyczajny (*Fagus sylvatica*), wiek: 250 lat, obwód pnia mierzony na wysokości 130 cm odpowiednio: 340 cm: , lokalizacja Brynica, Nadleśnictwo Kup, obręb Kup, oddział 138b, nr rejestru woj.: 264,
- - Lipa szerokolistna (*Tilia platyphyllos*), wiek: ok. 400 lat, obwód pnia mierzony na wysokości 130 cm odpowiednio: 500 cm, lokalizacja: Kolanowice – działka nr 837/20, nr rejestru woj.: 435,
- Modrzew europejski (*Larix decidua*), wiek: nieznan, obwód pnia mierzony na wysokości 130 cm odpowiednio: 278 cm, lokalizacja: Jełowa, Nadleśnictwo Turawa, obręb Jełowa, nr rejestru woj.: 89.
- Sosna pospolita (*Pinus sylvestris*), Kolanowice, nr rejestru wojewódzkiego: 261

Zieleń urządzona

Zieleń urządzona, w tym parki, zieleńce oraz zieleń towarzysząca zabudowie mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej, stanowi ważny składnik ekologicznego systemu obszarów chronionych gminy. Obszar Gminy Łubniany, praktycznie w całości leży w obrębie zabytkowego krajobrazu kulturowego o predyspozycjach parków kulturowych wyróżnionych przez Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, wymagających ochrony i rewaloryzacji:

- „Krajobraz reliktyw Puszczy Odrzańskiej”,
- „Dolina Odry” (niewielki fragment w części południowej gminy).

Lasy

W Gminie Łubniany lasy zajmują 6 120 ha, co stanowi 48,8% powierzchni gminy. Wskaźnik lesistości gminy jest prawie dwukrotnie wyższy od przeciętnej lesistości województwa (26,9%) i zbliżony do lesistości powiatu opolskiego (45,5%). Lasy w gminie należą do dużego kompleksu Lasów Stobrowsko - Turawskich, które występują tu w postaci

dużych powierzchni leśnych przedzielonych terenami rolniczymi. Tak wysoki udział lasów w strukturze użytkowania gruntów jest wynikiem małej presji na ich rolnicze wykorzystanie, w związku ze słabą przydatnością gleb, szczególnie w części północnej gminy. Najbardziej zalesiona jest południowa część gminy.

Rozmieszczenie lasów w gminie jest nierównomierne. Duże kompleksy leśne zajmują większość terenu w środkowej i północnej części gminy (za wyjątkiem terenów zabudowanych i otwartych wsi: Brynica, Dąbrówka Łubniańska, Łubniany, Jełowa, Kobyłno, Grabie i Masów). Obszary dominacji użytków rolnych i zabudowy występują głównie w południowej części gminy (Kępa, Luboszyce, Biadacz i Kolanowice). Największe powierzchnie lasów występują w sołectwach: Dąbrówka Łubniańska i Brynica.

III.7. Poważne awarie, bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne oraz klęski żywiołowe

W Gminie Łubniany, rozpatrując potencjalne zagrożenia dla środowiska należy wziąć pod uwagę zagrożenia pożarowe, zagrożenia związane ze skutkami innych klęsk żywiołowych takich jak powódź, huragany, śnieżyce itp. oraz zagrożenia związane z magazynowaniem i transportem niebezpiecznych środków chemicznych i toksycznych środków przemysłowych.

Lasy nadleśnictwa Kup i Turawa, do którego należą lasy znajdujące się na terenie Gminy Łubniany, zaliczają się do I kategorii zagrożenia pożarowego. Zlokalizowane na terenie Nadleśnictwa punkty czerpania wody są wystarczające do celów pożarowych.

Na terenie Gminy Łubniany znajdują się 4 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej: OSP Łubniany, OSP Brynica, OSP Jełowa, OSP Luboszyce. Zagrożenia pożarami może spowodować konieczność ewakuacji ludności z terenu przysiółków: Dąbrówka Łubniańska - Kosowce, Jełowa- Jeżów, Brynica- Surowina. Punkty czerpania wody na terenie Gminy Łubniany są wystarczające, a to głównie za sprawą naturalnych źródeł wody, takich jak rzeki.

Innym zagrożeniem jest katastrofalne затopienie, które może nastąpić w wyniku awarii zapory czołowej zbiornika wodnego w Turawie. Zalaniu mogą ulec miejscowości: Kolanowice, Biadacz, Luboszyce, Kępa. W przypadku zalania w.w. miejscowości ludność z tych miejscowości zostanie ewakuowana. W ramach ochrony przed powodzią sporządzono plany ewakuacji mieszkańców z zagrożonych miejscowości, podpisano również umowy z firmą przewozową oraz z firmą, która dostarczy piasek.

Do innych zagrożeń należą znajdujące się w naszej strefie klimatycznej silne wiatry lub mrozy, które mogą spowodować zakłócenia normalnego funkcjonowania Gminy. Do doraźnych – natychmiastowych działań w tym zakresie przygotowane są jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu Gminy.

Obiekty budowlane na terenie Gminy Łubniany w większości wykonane są z materiałów niepalnych. W budynkach mieszkalnych jednorodzinnych, wielorodzinnych lub

gospodarstwach rolnych korzystających z gazu może wystąpić zagrożenie związane z wybuchem gazu. Przez teren gminy przebiega rurociąg gazu ziemnego o średnicy 300 mm relacji Kępno – Opole i ciśnieniu 6,3 Mpa, obecnie trwa dalsza rozbudowa sieci. Część gospodarstw domowych posiada również butle gazowe. Mogą one spowodować duże zagrożenie w przypadku rozszczelnienia butli lub instalacji gazowych.

Nie ma zakładów na terenie Gminy Łubniany, które kwalifikują się do kategorii zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Ryzyko wystąpienia awarii dotyczy również obiektów i terenów stacji z etyliną, olejem napędowym i gazem propan-butan.

Ze względu na przebieg przez teren gminy ważnych arterii komunikacyjnych drogowych i kolejowych, trasami tymi prowadzony jest również transport toksycznych środków przemysłowych, niebezpiecznych substancji chemicznych oraz materiałów szczególnie niebezpiecznych. Zagrożenie stanowi także tzw. „transport dziki”, czyli prowadzony nieprzystosowanymi środkami transportu, bez odpowiednich zabezpieczeń, w ilościach ponad normatywnych, przez kierowców nie posiadających stosownych uprawnień.

Rozdział IV. CELE, PRIORYTETY I ZADANIA OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE ŁUBNIANY

IV.1. Ochrona gleb i powierzchni ziemi

Gleby w Gminie Łubniany charakteryzują się dużym udziałem frakcji piasku, co powoduje, iż są one wrażliwe na wpływ czynników zewnętrznych (np. woda, wiatr, zanieczyszczenia), które mogą wywierać negatywny wpływ na stan tych gleb. Poprawę jakości gleby w warunkach produkcji rolniczej można uzyskać poprzez zwiększenie ilości masy organicznej lub ekstensywne użytkowanie. Negatywny wpływ czynników erozyjnych można ograniczyć przez zwiększenie ilości zadrzewień śródpolnych oraz przez przekształcenie gruntów ornych w trwałe użytki zielone. Koniecznością jest również przeprowadzenie waloryzacji rolniczej w celu wyeliminowania zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem produktów rolniczych z przeznaczeniem na cele spożywcze. Tereny, które nie mogą stanowić bazy do produkcji rolniczej na cele konsumpcyjne, można przeznaczyć pod uprawę roślin energetycznych, które będą źródłem biomasy na cele opałowe.

Eksploatacja złóż surowców naturalnych powinna odbywać się zgodnie z wymogami ochrony środowiska, obowiązującymi przepisami i zasadami zrównoważonego rozwoju. Istnieje potrzeba monitorowania obiektów, w których prowadzona jest eksploatacja surowców naturalnych pod kątem ochrony powierzchni ziemi i gleb.

Na podstawie „Raportu z realizacji Gminnego Programu Ochrony Środowiska na lata 2004 – 2005 z uwzględnieniem roku 2006” stwierdza się, że zadania ujęte w „Programie Ochrony Środowiska 2004” z zakresu ochrony powierzchni ziemi i gleb nie zostały zrealizowane ze względu na brak środków finansowych na realizację przedsięwzięć. Z tego powodu zadania i cele do zrealizowania zostały zawarte w niniejszym opracowaniu.

Cele krótkookresowe do 2011 roku

Cele krótkoterminowe w zakresie ochrony ziemi i gleb obejmują następujące działania:

- identyfikacja gruntów zanieczyszczonych w celu podjęcia działań w celu doprowadzenia ich do stanu właściwego,
- zapobieganie degradacji i erozji gleb poprzez racjonalną gospodarkę zasobami naturalnymi.

Cele średniookresowe do 2015 roku

Cele średniookresowe w zakresie ochrony ziemi i gleb obejmują następujące działania:

- okresowa kontrola zawartości metali ciężkich, składników nawozowych oraz odczynu pH w glebach użytkowanych rolniczo,
- ochrona i wykorzystanie zespołów przyrodniczo-krajobrazowych w celach turystycznych,
- promocja rolnictwa ekologicznego,
- wykorzystanie nieużytków na uprawy energetyczne,
- nasadzenia śródpolne na terenach użytkowanych rolniczo,
- rekultywacja terenów zdegradowanych przez przemysł wydobywczy.

IV.2. Gospodarka wodno - ściekowa

Z analizy aktualnego stanu gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Łubniany wynika, że potencjalne źródło zagrożenia jakości wód powierzchniowych i podziemnych stanowią przede wszystkim:

- ścieki bytowo-gospodarcze z zabudowy mieszkaniowej na obszarach nieskanalizowanych,
- ścieki deszczowe spływające z dróg, placów i stacji paliw, brak urządzeń podczyszczających,
- zanieczyszczenia spływające z pól, szczególnie w okresach po nawożeniu gruntów rolnych,
- zamknięte gminne składowisko odpadów w Kępie.

W związku z powyższym należy podjąć w gminie działania mające na celu wyeliminowanie tych zagrożeń. Priorytetowym zadaniem w zakresie gospodarki ściekowej

w Gminie Łubniany jest rozbudowa kanalizacji. Istotnym jest także objęcie systemem kanalizacji obszarów przewidzianych do zamieszkania w perspektywie najbliższych 5-10 lat.

Docelowo należy założyć również rozbudowę istniejącej kanalizacji deszczowej, tak aby wszystkie ulice na terenach zurbanizowanych były w nią wyposażone. Przy odprowadzaniu ścieków deszczowych z terenów zanieczyszczonych (stacje benzynowe, parkingi itp.) należy przewidywać wykonanie odpowiednich systemów oczyszczających.

W rejonach, gdzie budowa kanalizacji sanitarnej jest nieuzasadniona ze względów technicznych, bądź ekonomicznych należy przewidzieć budowę lokalnych lub przydomowych oczyszczalni ścieków.

Z analizy stanu istniejącego w zakresie zaopatrzenia w wodę wynika, że cały teren gminy zamieszkały obecnie przez ludzi jest zwodociągowany.

Planowane na najbliższe lata inwestycje obejmują działania modernizacyjne i usprawniające istniejący system zaopatrzenia w wodę, tj.: wymianę awaryjnych odcinków sieci oraz uzbrojenie w sieć wodociągową i kanalizacyjną terenów pod budownictwo mieszkaniowe.

Produkcję rolną należy prowadzić w sposób ograniczający i zapobiegający zanieczyszczeniu wód związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych.

Na terenie gminy brak jest kompleksowo rozpoznanego i sprecyzowanego zakresu niezbędnych przedsięwzięć dotyczących ochrony przed powodzią i suszą.

Cele krótkookresowe do 2011 roku

Realizacji przyjętych priorytetów ekologicznych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Łubniany służyć będą następujące cele krótkookresowe:

- budowa kanalizacji sanitarnej na obszarach nieskanalizowanych (częściowo Jełowa, Brynica, Kolanowice, Łubniany, Dąbrówka Łubniańska, Grabie, Kobyłno),
- identyfikacja i zalegalizowanie nielegalnych kolektorów i rowów służących do odprowadzania ścieków bytowych i komunalnych,
- inwentaryzacja istniejących systemów kanalizacji deszczowych wraz z oceną ich stanu technicznego,
- kontrola istniejących zabezpieczeń wodnych i rozpoznanie potrzeb w zakresie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego,
- współpraca przy opracowaniu programu ochrony przed powodzią w zlewni rzeki Odry oraz Małej Panwi,
- magazynowanie obornika i zbiorników na gnojowicę w gospodarstwach rolnych w sposób zapewniający wymogi ochrony środowiska,

Cele średniookresowe do 2015 roku

Do wytypowanych celów średniookresowych w perspektywie do 2015 r. w dziedzinie gospodarki wodno-ściekowej należą:

- modernizacja istniejącej oraz budowa nowej (na terenach przeznaczonych pod budownictwo) sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
- edukacja oraz propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody,
- propagowanie budowy lokalnych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nie przewidzianych do skanalizowania,
- budowa kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi,
- prowadzenie monitoringu oddziaływania zamkniętego składowiska odpadów w Kępie na środowisko,
- utrzymanie przeciwpowodziowej funkcji terenów zalewowych,
- rozwój współpracy regionalnej w celu doprowadzenia wód Małej Panwi lepszego stanu czystości.

IV.3. Gospodarka odpadami

Zagadnienia dotyczące celów, priorytetów i zadań ochrony środowiska w zakresie gospodarki odpadami omówiono szczegółowo w równoległe opracowywanej integralnej części niniejszego opracowania: „Aktualizacji planu gospodarki odpadami Gminy Łubniany”.

IV.4. Ochrona powietrza atmosferycznego

Z analizy aktualnego stanu w zakresie ochrony powietrza na terenie Gminy Łubniany wynika, iż poprawy stanu powietrza należy wiązać przede wszystkim z działaniami w zakresie ograniczania:

- emisji niskiej,
- emisji pochodzącej z procesów energetycznych i przemysłowych,
- emisji pochodzącej z transportu powierzchniowego,
- emisji niezorganizowanej.

Redukcji emisji z procesów spalania paliw energetycznych, w tym emisji niskiej należy się spodziewać przede wszystkim wskutek prowadzenia działań na rzecz rozwoju i modernizacji systemów sieci ciepłowniczej i gazu przewodowego w gminie oraz w związku z prowadzeniem działań na rzecz obniżenia energochłonności obiektów.

Należy podjąć akcje zachęcające do wykonywania termomodernizacji budynków i instalacji ciepłowniczych (docieplania budynków, wymiana okien, wymiana kotłowni węglowych na „ekologiczne” olejowe lub gazowe). Konieczne będzie również przeprowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych w zakresie: korzyści płynących ze stosowania paliw ekologicznych, poszanowania energii cieplnej i elektrycznej, szkodliwości spalania odpadów komunalnych w paleniskach domowych.

Zgodnie ze „Strategią rozwoju energetyki odnawialnej” przyjmującej jako cel strategiczny zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie paliwowo-energetycznym do 7,5% w 2010 r. należy wykonać analizę możliwości wykorzystania biomasy (głównie drewna i słomy) jako źródła energii odnawialnej w zakładach produkcyjnych, gospodarstwach rolnych, szklarniach, fermach znajdujących się na terenie Gminy Łubniany. W przypadku pozytywnych wyników analizy należy rozpocząć akcje promującą wykorzystanie biopaliw jako źródła zastępczego dla tradycyjnych kotłowni węglowych.

W Gminie Łubniany istnieją również możliwości wykorzystania energii z cieków wodnych, poprzez budowę małych elektrowni wodnych; wykorzystanie takich źródeł energii powinno się odbywać z zachowaniem priorytetu ochrony przyrody oraz dobrego stanu wód.

W ramach działań ograniczających emisję zanieczyszczeń z transportu drogowego należy przeprowadzić remonty dróg gminnych, wprowadzać do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego pasów zieleni pomiędzy drogami, a zabudową mieszkaniową. Na ograniczenie emisji z transportu samochodowego wpłynie usprawnienie systemu komunikacji samochodowej oraz promocja komunikacji zbiorowej. Do ograniczenia emisji zanieczyszczeń z transportu samochodowego przyczyni się również opracowanie gminnego programu budowy ścieżek rowerowych i promocja komunikacji rowerowej.

Cele krótkoterminowe do 2011 roku

Cele krótkoterminowe w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego stanowią:

- opracowanie gminnego studium wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- systemowe działania na rzecz ograniczenia niskiej emisji,
- opracowanie gminnego programu budowy ścieżek rowerowych, tak by kontynuowane były działania mające na celu ukształtowanie układu tras rowerowych o funkcjach komunikacyjnych, turystycznych i rekreacyjnych,
- identyfikacja lokalnych uciążliwych źródeł zanieczyszczenia powietrza oraz podejmowanie działań na rzecz ograniczenia tych uciążliwości.

Cele średniookresowe do 2015 roku

Jako cele do realizacji do 2015 roku w zakresie ochrony powietrza przyjęto następujące zadania:

- termomodernizacja budynków (docieplenie, wymiana okien, modernizacja instalacji ciepłych),
- realizacja zadań zapisanych w gminnym studium wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- dofinansowanie działań modernizacyjnych indywidualnych systemów grzewczych,
- edukacja ekologiczna w zakresie poszanowania energii cieplnej i elektrycznej, korzyści z termomodernizacji, zachęcania do stosowania paliw alternatywnych dla węgla (proekologicznych), szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych,
- prowadzenie bieżących remontów dróg gminnych,
- tworzenie ścieżek rowerowych,
- egzekwowanie zakazu wypalania traw i ściernisk,
- zmniejszenie przez jednostki gospodarcze materiało- i energochłonności produkcji, wprowadzanie przyjaznych środowisku technologii, modernizacja, hermetyzacja i automatyzacja procesów technologicznych.

IV.5. Ochrona przed hałasem

W zakresie hałasu pochodzącego z transportu samochodowego, poprawy stanu akustycznego należy spodziewać się w wyniku modernizacji i przebudowy tras komunikacyjnych, właściwej dbałości o stan nawierzchni dróg oraz budowy obwodnic. Redukcję uciążliwości hałasu komunikacyjnego można uzyskać również poprzez zastosowanie ekranów akustycznych oraz wymianę okien na dźwiękoizolacyjne. Ograniczenie ponadnormatywnego oddziaływania hałasu kolejowego można osiągnąć poprzez modernizację torowisk, wymianę taboru kolejowego, właściwe utrzymanie torowiska oraz ograniczenie dopuszczalnej prędkości na wytypowanych obszarach. W planach zagospodarowania przewidzieć należy wydzielenie terenów zieleni izolacyjnej w obrębie terenów zabudowy mieszkaniowej od strony ciągów komunikacyjnych.

W zakresie ograniczenia hałasu ze źródeł przemysłowych pochodzących od każdego pojedynczego zakładu przemysłowego, warsztatu czy placówki handlowo - usługowej, należy identyfikować uciążliwe obiekty oraz podejmować działania administracyjne w celu ograniczenia uciążliwości hałasowych.

Cele krótkoterminowe do 2011 roku

Cele krótkoterminowe w zakresie ochrony przed hałasem obejmują prowadzenie bieżących remontów dróg gminnych.

Cele średniokresowe do 2015 roku

Cele średniokresowe obejmują następujące działania:

- identyfikacja źródeł uciążliwości akustycznych oraz podejmowanie działań administracyjnych w celu ograniczenia uciążliwości,
- ograniczenie uciążliwości akustycznej dróg i tras kolejowych do poziomu wymaganego przepisami, stosowanie od strony drogi i torów kolejowych okien o zwiększonej izolacyjności akustycznej, lokalizacja ochronnych pasów zieleni,
- uwzględnianie w ewentualnych zamianach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dopuszczalnych wartości poziomu dźwięku w środowisku dla poszczególnych jednostek strukturalnych.

IV.6. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

W celu zapewnienia ochrony środowiska przed skutkami elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego na terenie Gminy Łubniany należy prowadzić działania zapobiegawcze polegające na:

- przestrzeganiu przepisów dotyczących dopuszczalnych poziomów promieniowania niejonizującego, szczególnie na obszarach zabudowań mieszkalnych oraz na terenach dostępnych dla ludności,
- systematycznej kontroli poziomu promieniowania szczególnie na obszarach zabudowy mieszkalnej i w miejscach dostępnych dla ludności.

Cele krótkoterminowe do 2011 roku

Jako cel krótkoterminowy z zakresu ochrony przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym wyznaczono nadzór planistyczny nad nowo powstającymi źródłami emisji.

Cele średniookresowe do 2015 roku

Główny cel średnioterminowy, jaki przyjęto dla Gminy Łubniany, jest kontrola i ograniczenie emisji niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska poprzez:

- uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego aspektów związanych z promieniowaniem niejonizującym, preferowanie mało konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania niejonizującego,
- wyeliminowanie emisji promieniowania niejonizującego ze źródeł będących zagrożeniem dla ludzi i środowiska.

IV.7. Ochrona przyrody

Podstawowymi działaniami w kierunku ochrony wartości środowiska przyrodniczego i poprawy stanu aktualnego w tym zakresie na terenie gminy są:

- ochrona istniejących oraz powoływanie nowych obszarów i obiektów chronionych na mocy przepisów o ochronie przyrody,
- zachowanie ciągłości „węzłów”, „korytarzy” i „łączników” ekologicznych, zwłaszcza w obrębie systemu dolin cieków wodnych i kompleksów leśnych w celu ochrony zagrożonych siedlisk oraz gatunków roślin i zwierząt.

Na terenie Gminy Łubniany ochrona przyrody realizowana będzie przez pielęgnację i konserwację istniejących form ochrony przyrody. Proponuje się również tworzenie ścieżek przyrodniczo – dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych i krajobrazowo atrakcyjnych. Bardzo istotnym jest popularyzowanie wiedzy o walorach przyrodniczych gminy wśród jej mieszkańców oraz na zewnątrz.

Cele krótkookresowe do 2011 roku

Do celów krótkookresowych w dziedzinie ochrony przyrody, do realizacji w latach 2008 – 2011 należą:

- objęcie ochroną prawną obiektów kwalifikujących się do tej ochrony,
- utrzymanie wysokiego standardu ochrony obszarów o wysokich walorach przyrodniczych,
- popularyzacja wiedzy o walorach przyrodniczych gminy.

Cele średniookresowe do 2015 roku

Do celów średniookresowych w zakresie ochrony przyrody, do realizacji do roku 2015 należą:

- pielęgnacja i konserwacja istniejących na terenie gminy obiektów i form ochrony przyrody, w tym zabytkowych założeń zieleni,
- ochrona siedlisk łągowych,
- wdrażanie zieleni urządzonej w obiektach rekreacyjno – wypoczynkowych (istniejących i projektowanych) oraz zieleni izolacyjno- osłonowej wzdłuż ciągów komunikacyjnych.
- tworzenie ścieżek przyrodniczo- dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych i krajobrazowo atrakcyjnych.

IV.8. Ochrona przed skutkami poważnych awarii oraz bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne

Na terenie Gminy Łubniany nie ma zakładów kwalifikujących się do kategorii zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Ryzyko wystąpienia awarii dotyczy również obiektów i terenów stacji z etyliną, olejem napędowym i gazem

propan-butan oraz gazociągiem. Przez teren gminy przebiegają ważne arterie komunikacyjne, którymi prowadzony jest transport toksycznych środków przemysłowych, niebezpiecznych substancji chemicznych oraz materiałów szczególnie niebezpiecznych. W związku z powyższym najważniejszym zadaniem i potrzebą w przedmiotowym zakresie jest zapewnienie bezpieczeństwa przewozu, przechowywania i wykorzystania substancji niebezpiecznych, w sposób zapewniający bezpieczeństwo ludzi i środowiska. Nowo opracowywane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego powinny uwzględniać potencjalne strefy zagrożenia związane z ryzykiem wystąpienia poważnych awarii wokół obiektów i tras komunikacyjnych.

Działania w zakresie ochrony przed skutkami wystąpienia poważnych awarii w Gminie Łubniany powinny być podporządkowane następującym priorytetom:

- zapobieganie ryzyku wystąpienia awarii przemysłowych,
- ograniczanie zagrożeń związanych z transportem materiałów niebezpiecznych,
- zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego społeczeństwa i środowiska,
- edukacja i informowanie społeczeństwa w zakresie potencjalnych zagrożeń.

Cele krótkoterminowe do 2011 roku

W celu realizacji zamierzonych priorytetów w zakresie ochrony przed skutkami poważnych awarii, do realizacji w latach 2008 – 2011 wybrano cel, jakim jest poinformowanie wybranych grup mieszkańców o ryzyku związanym z ewentualnym wystąpieniem poważnej awarii oraz o sposobach ograniczenia niebezpieczeństwa w przypadku wystąpienia poważnej awarii.

Cele średniookresowe do 2015 roku

W dalszej perspektywie realizacji przyjętych priorytetów służyć będą następujące zadania:

- egzekwowanie wymogów dotyczących transportu substancji i odpadów niebezpiecznych,
- instruowanie społeczeństwa o zasadach postępowania w wypadku wystąpienia awarii przemysłowych i transportowych,
- informowanie społeczeństwa o występujących zagrożeniach, podjętych środkach zapobiegawczych i o działaniach, które będą podjęte w przypadku wystąpienia awarii przemysłowej,
- uwzględnianie w przyszłych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (zmianach planów) potencjalnych stref zagrożenia związanych z ryzykiem wystąpienia poważnych awarii wokół obiektów i tras komunikacyjnych.

IV.9. Edukacja ekologiczna

Jednym z podstawowych warunków wprowadzania w życie zasad zrównoważonego rozwoju i wdrażania w gminie zadań ujętych w programie ochrony środowiska jest aktywny udział świadomego i dobrze wyedukowanego społeczeństwa. Poza edukacją ekologiczną mieszkańców dotyczącą ochrony środowiska w ich życiu codziennym istotna jest również edukacja wśród właścicieli małych i średnich przedsiębiorstw.

Organizacja edukacji ekologicznej powinna obejmować edukację ekologiczną w formalnym systemie kształcenia oraz pozaszkolny system edukacji:

Rola organów samorządowych w tym zakresie obejmuje:

- współdziałanie przy opracowywaniu i realizacji lokalnych programów edukacji ekologicznej z organizacjami, instytucjami, Kościołami i Związkami Wyznaniowymi, zakładami pracy, przedstawicielami społeczności lokalnych,
- utrzymywanie ścisłej współpracy ze szkołami, zapewniając im warunki do prowadzenia edukacji ekologicznej,
- zapewnienie społeczeństwu dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie,
- upowszechnianie wiedzy o środowisku oraz jego zanieczyszczeniu.

Działania zmierzające do realizacji tego celu mają charakter działań ciągłych, długookresowych i trudno jest tu wyznaczyć cele do osiągnięcia na najbliższe lata. W tym okresie należy zainicjować działania organizacyjne, zmierzające do stworzenia sprawnego systemu edukacji ekologicznej, którego zadaniem jest stały wzrost świadomości mieszkańców.

Cele krótkookresowe do 2011 roku

Edukacja ekologiczna społeczeństwa jest procesem ciągłym, w którym efekty działań obserwuje się często po długim czasie. Celem krótkoterminowym jest więc upowszechnienie wiedzy o walorach przyrodniczych gminy oraz o zachowaniach proekologicznych.

Cele średniookresowe do 2015 roku

W perspektywie działania związane z edukacją ekologiczną będą realizowane poprzez:

- wytyczanie i promocję ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych w rejonach przyrodniczo cennych,
- promocja działań proekologicznych z przeznaczeniem dla dorosłej części społeczności lokalnej,
- promocja agroturystyki i rolnictwa ekologicznego,
- edukacja ekologiczna nauczycieli,

- organizacja konkursów ekologicznych, akcji sprzątania, akcji edukacyjnych, festynów ekologicznych i innych spotkań integrujących mieszkańców,
- wspieranie edukacji dzieci i młodzieży szkolnej i przedszkolnej – wycieczki, warsztaty,
- opracowanie i wydawanie folderów przyrodniczych, broszur informacyjnych, plakatów, przewodników, materiałów promocyjnych,
- organizowanie cyklicznych programów, wystaw, imprez, publikacji w prasie itp.,
- doposażenie bibliotek w najnowsze pozycje w zakresie ochrony środowiska,
- prowadzenie działalności informacyjnej w Urzędzie Gminy,
- rozwój systemu udostępniania informacji o środowisku.

Rozdział V. PROGRAM WYKONAWCZY

V.1. Instytucje odpowiedzialne

Głównym realizatorem Programu Ochrony Środowiska z Planem Gospodarki Odpadami dla Gminy Łubniany jest Wójt Gminy Łubniany.

Proponuje się wyznaczenie przez Wójta osoby odpowiedzialnej za wdrażanie Programu (Kierownika Programu). Osoba ta pełniłaby rolę koordynatora pomiędzy samorządem lokalnym, przedsiębiorstwami, instytucjami monitorującymi stan środowiska oraz mogącymi powstać w przyszłości w gminie organizacjami pozarządowymi. Kierownik programu byłby także odpowiedzialny za monitorowanie efektów realizacji programu, sprawozdawczość z realizacji Programu oraz uruchamianie procedur korygujących.

Uczestników realizacji programu można podzielić na grupy:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem (samorząd),
- podmioty realizujące poszczególne zadania (samorząd, podmioty gospodarcze, stowarzyszenia, organy i instytucje wyższego szczebla),
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu (Wójt Gminy Łubniany),
- społeczność gminy – odbiorcy programu.

V.2. Narzędzia realizacji programu

Wśród instrumentów realizacji zadań programu i zarządzania ochroną środowiska wyróżnić można instrumenty prawne, ekonomiczno-finansowe, edukacyjno-informacyjne oraz organizacyjno-planistyczne.

Instrumenty prawne

Instrumenty prawne służące realizacji programu wynikają z zadań i kompetencji gminy w zakresie ochrony środowiska, do których należą m.in.:

- eliminowanie lub ograniczanie określonych zagrożeń powodowanych funkcjonowaniem społeczności lokalnych, tj. zanieczyszczenia wód, powstawania odpadów komunalnych, niszczenia gleby, powierzchni ziemi i terenów zielonych,
- podejmowanie działań związanych z gospodarowaniem przestrzenią, tak aby w ich trakcie realizowane były cele ochrony środowiska (zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń, przywracanie środowiska do właściwego stanu, zachowanie walorów krajobrazowych),
- ustalanie, w drodze uchwały, szczegółowych zasad utrzymania czystości i porządku na terenie gminy,
- zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków,
- prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych (w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania) i lokalnych oczyszczalni ścieków (w celu kontroli częstotliwości pozbywania się osadów ściekowych),
- wydawanie pozwoleń na świadczenie określonych usług komunalnych,
- wydawanie decyzji nakazującej posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsc nie przeznaczonych do ich składowania lub magazynowania, wskazując sposób wykonania tej decyzji,
- przyjmowanie wyników pomiarów wielkości emisji z instalacji,
- wydawanie decyzji zobowiązującej do prowadzenia dodatkowych (poza określonymi ustawą) pomiarów wielkości emisji z instalacji oraz przyjmowanie wyników tych pomiarów,
- przyjmowanie zgłoszenia instalacji nie wymagającej pozwolenia emisyjnego,
- wydawanie decyzji ustalającej wymagania dotyczące ochrony środowiska dla instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia,
- przyjmowanie od wskazanych podmiotów i przekazywanie wojewodzie informacji o wykorzystanych substancjach stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska,
- podejmowanie uchwał wyznaczających miejsca wydobywania kamienia, żwiru, piasku i innych materiałów z wód,
- nakładanie w drodze decyzji obowiązku wykonania przez osobę fizyczną czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania instalacji lub urządzenia na środowisko wraz ze wstrzymywaniem eksploatacji instalacji,
- możliwość ustanawiania ograniczenia, co do czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko,
- wprowadzanie określonych form ochrony przyrody (obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne przyrody nieożywionej, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne),
- wydawanie zezwoleń na usuwanie drzew i krzewów z terenu nieruchomości,

- kontrola przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym kompetencjami gminy,
- występowanie w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska,
- występowanie do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli stwierdzono naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić,
- przyjęcie gminnego programu ochrony środowiska (wraz z planem gospodarki odpadami), sporządzanie co 2 lata raportów z jego realizacji,
- dysponowanie środkami gminnego funduszu ochrony środowiska.

Instrumenty ekonomiczno-finansowe

Do instrumentów finansowych należą przede wszystkim: opłaty za korzystanie ze środowiska, administracyjne kary pieniężne, kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz innych funduszy ekologicznych i unijnych, pomoc publiczna na ochronę środowiska w postaci preferencyjnych pożyczek i kredytów, dotacji, odroczeń, rozłożenia na raty i umorzeń płatności wobec budżetu i jednostek samorządu terytorialnego, zwolnień i ulg podatkowych.

Opłaty pobierane są za:

- wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza ,
- pobór wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- składowanie odpadów,
- wyłączanie gruntów rolnych i leśnych z produkcji,
- usuwanie drzew i krzewów.

System opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska skłania przedsiębiorstwa do minimalizowania negatywnego oddziaływania na środowisko m.in. poprzez lokalizację produkcji, dobór technologii, oszczędniejsze korzystanie z zasobów naturalnych czy instalowanie urządzeń ochronnych. Gromadzone środki finansowe przekazywane są następnie do Funduszy Ochrony Środowiska różnych szczebli oraz funduszu ochrony gruntów rolnych.

Osoby fizyczne, nie będące przedsiębiorcami ponoszą opłaty za korzystanie ze środowiska w zakresie, w jakim to korzystanie wymaga pozwolenia na wprowadzanie substancji lub energii do środowiska oraz pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód w rozumieniu przepisów ustawy Prawo wodne.

Podobne opłaty pobiera się na podstawie przepisów prawa górniczego i geologicznego za działalność koncesjonowaną.

Administracyjne kary pieniężne pobiera się w tych samych sytuacjach, co opłaty, lecz za działania niezgodne z prawem. W odniesieniu do wód, powietrza, odpadów i hałasu karę wymierza wojewódzki inspektor ochrony środowiska, a w odniesieniu do drzew i krzewów - organ gminy. Stawki kar zwykle są kilkakrotnie wyższe niż opłaty i trafiają do funduszy celowych. Ustawa Prawo ochrony środowiska przewiduje możliwość odraczania, zmniejszania lub umarzania administracyjnych kar pieniężnych.

Instrumenty edukacyjno - informacyjne

Instrumenty te stanowią: edukacja ekologiczna dzieci, młodzieży i dorosłych, dostęp do informacji o środowisku oraz włączenie obywateli i organizacji pozarządowych w procedury decyzyjne, szeroko pojęta współpraca pomiędzy samorządem różnych szczebli, między społeczeństwem i władzami, jak i władzami a podmiotami gospodarczymi. Współpraca ta jest konieczna przy opracowywaniu i wdrażaniu programu ochrony środowiska.

Działania edukacyjne realizowane są w różnych formach i na różnych poziomach, począwszy od szkół wszystkich stopni a skończywszy na tematycznych szkoleniach adresowanych do poszczególnych grup zawodowych i organizacji.

Obowiązkiem samorządów jest umożliwienie dostępu społeczeństwu do informacji o środowisku i jego ochronie, rozpowszechnianie informacji oraz umożliwienie udziału w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska. Obowiązek ten realizuje się poprzez rozwój sprawnego systemu udostępniania i upowszechniania informacji, np. poprzez stworzenie i udostępnienie komputerowej bazy danych, udział społeczeństwa w zarządzaniu poprzez systemy konsultacji i debat publicznych, wprowadzanie mechanizmów tzw. budowania świadomości (np. kampanie edukacyjne). Wypracowane procedury i strategie działań powinny po ustaleniu i weryfikacji stać się rutyną i podstawą współpracy pomiędzy partnerami różnych szczebli decyzyjnych.

Instrumenty organizacyjno-planistyczne

Na poziomie gminnym instrumentami organizacyjno-planistycznymi służącymi realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska są, poza gminnym programem ochrony środowiska i planem gospodarki odpadami:

- strategia rozwoju gminy,
- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

W powyższych dokumentach strategicznych powinny się znaleźć zapisy dotyczące zagadnień ochrony środowiska. Dokumenty opracowane wcześniej niż Program Ochrony Środowiska powinny zostać zaktualizowane i zweryfikowane pod względem zagadnień ochrony środowiska.

V.3. Źródła finansowania

Zbilansowanie możliwości

Dofinansowanie w zakresie ochrony środowiska jest możliwe z następujących źródeł:

- ✓ Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego,
- ✓ Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko,
- ✓ Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- ✓ Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu,
- ✓ fundusze powiatowe i gminne,
- ✓ kredyty i pożyczki preferencyjne udzielane np. przez Bank Ochrony Środowiska, Fundację Rozwoju Śląska Opolskiego,
- ✓ kredyty międzynarodowych instytucji finansowych (Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, Bank Światowy),
- ✓ kredyty i pożyczki udzielane przez banki komercyjne,
- ✓ Ekofundusz,
- ✓ Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweski Mechanizm Finansowy,
- ✓ Konkurs „Polska wolna od azbestu”,
- ✓ Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013

Program stanowi jeden z programów operacyjnych będących podstawowym narzędziem do osiągnięcia założonych w nich celów przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Łączna wielkość środków finansowych zaangażowanych w realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 wyniesie 37,6 mld euro, z czego wkład unijny wynosić będzie 27,9 mld euro, zaś wkład krajowy – 9,7 mld euro.

W ramach 15 priorytetów programu 5 bezpośrednio dotyczy ochrony środowiska:

- Gospodarka wodno-ściekowa – 3 275,2 mln euro (w tym 2 783,9 mln euro z FS);
- Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi – 1,430,3 mln euro (w tym 1,215,7 mln euro z FS);
- Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska – 655,0 mln euro (w tym 556,8 mln euro z FS);
- Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska – 667,0 mln euro (w tym 200,0 mln euro z EFRR);
- Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych – 105,6 mln euro (w tym 89,9 mln euro z EFRR);

Dodatkowo inne priorytety związane z transportem, ochroną zdrowia i szkolnictwem wyższym również obejmują działania opisane w Programie Ochrony Środowiska dla miasta Opola.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2013

RPO WO stanowi podstawę podziału środków unijnych przeznaczonych dla regionu. Podstawowym źródłem finansowania zadań ujętych w niniejszym dokumencie jest oś priorytetowa 4: ochrona środowiska; jej cele to:

- poprawa jakości środowiska naturalnego poprzez unowocześnienie gospodarki wodno-ściekowej oraz infrastruktury przeciwpowodziowej;
- zwiększenie stopnia segregacji oraz ponownego wykorzystania odpadów;
- poprawa jakości powietrza oraz zwiększenie wykorzystania energii odnawialnej;
- zachowanie różnorodności biologicznej oraz walorów przyrodniczych Opolszczyzny.

Uprawnionymi podmiotami do otrzymania dofinansowania na inwestycje w zakresie ochrony środowiska są:

- jednostki samorządu terytorialnego lub jednostki organizacyjne wykonujące zadania j.s.t., związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
- podmioty (w tym spółki prawa handlowego) wykonujące usługi publiczne, w których większość udziałów lub akcji posiada województwo opolskie, powiat, gmina, miasto, związek międzygminny lub Skarb Państwa,
- podmioty wybrane w trybie przepisów ustawy Prawo Zamówień Publicznych, wykonujące usługi publiczne w obszarze objętym wsparciem w ramach działania na podstawie odrębnej, obowiązującej umowy, zawartej z jednostką samorządu terytorialnego (również na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego).

Na realizację całego RPO WO 2007-2013 przewidziano 427,1 mln euro z funduszy strukturalnych.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska. Dystrybucja środków finansowych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej odbywa się w ramach następujących dziedzin: ochrona powietrza, ochrona wód i gospodarka wodna, ochrona powierzchni ziemi, ochrona przyrody i krajobrazu oraz leśnictwo, geologia i górnictwo, edukacja ekologiczna, Państwowy Monitoring Środowiska, programy międzydziedzinowe, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, ekspertyzy i prace badawcze.

Wnioskodawcami ubiegającymi się o środki finansowe z Narodowego Funduszu mogą być:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- przedsiębiorstwa,
- instytucje i urzędy,
- szkoły wyższe i uczelnie,
- jednostki organizacyjne ochrony zdrowia,
- organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia),
- administracja państwowa,
- osoby fizyczne.

Wszyscy wnioskodawcy powinni posiadać status prawny umożliwiający im zawarcie umowy cywilno - prawnej.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Fundusz udziela dofinansowania w różnych formach, na cele określone w ustawie Prawo ochrony środowiska, zgodnie z rocznym planem finansowym, listą przedsięwzięć priorytetowych oraz kryteriami wyboru przedsięwzięć uchwalonymi przez Radę Nadzorczą Funduszu. Priorytetowe przedsięwzięcia dotyczą celów wyznaczonych w wojewódzkim programie ochrony środowiska, wojewódzkim planie gospodarki odpadami oraz własnej strategii działania (następna aktualizacja 2009-2012).

Powiatowe i Gminne Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Jednostki organizacyjne gmin, spółki z udziałem gmin, osoby fizyczne, organizacje pozarządowe mogą starać się pozyskać dofinansowanie w ramach Gminnego lub Powiatowego Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na zadania związane z ochroną środowiska i gospodarką odpadami.

Obligacje gminne

Obligacje to jeden ze sposobów na finansowanie inwestycji unijnych. Zdaniem specjalistów emisja obligacji jest dla samorządów bardziej opłacalna od zaciągania kredytów bankowych. Inną zaletą tego instrumentu jest to, że emitowane zwykle w kilku transzach obligacje nie następczą później przy spłacie wielkich problemów - łatwiej jest spłacać kilka razy w ciągu roku relatywnie niewielką sumę niż całość zadłużenia za jednym razem.

Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBRD)

EBRD wspiera inwestycje sektora prywatnego zmierzające do poprawy jakości środowiska. Inwestycje środowiskowe wspierane przez bank dotyczą między innymi infrastruktury komunalnej i ochrony środowiska, - poprawy wydajności energetycznej i użycia

odnawialnych źródeł energii. Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju wspiera też projekty związane z ograniczaniem emisji gazów cieplarnianych. Wartość kredytu wynosi od 2 do 250 mln (średnio 5 mln euro), co stanowi do 35% wartości inwestycji.

Bank Ochrony Środowiska

Kredyt ekologiczny jest przyznawany na zakup lub montaż wyrobów służących ochronie środowiska. Wszystkie podmioty mogą starać się o pozyskanie preferencyjnego kredytu. Maksymalna kwota kredytu może wynieść do 100% kosztów zakupu i kosztów montażu, przy czym koszty montażu mogą być kredytowane w jednym z poniższych przypadków:

- gdy Sprzedawca, z którym Bank podpisał porozumienie jest jednocześnie Wykonawcą,
- gdy Wykonawca jest jednostką autoryzowaną przez Sprzedawcę, z którym Bank podpisał porozumienia,
- gdy Bank podpisał z Wykonawcą porozumienie dotyczące montażu urządzeń i wyrobów zakupionych wyłącznie na zasadach obowiązujących dla niniejszego produktu.

Okres kredytowania wynosi do 5 lat. Oprocentowanie jest zmienne, ustalone na podstawie uchwały Zarządu BOŚ S.A. W przypadku zawarcia umowy pomiędzy Bankiem a sprzedawcą, bądź producentem urządzeń kredyty udzielone na zakupy tych urządzeń mogą być oprocentowane od 1% w skali roku.

Inne banki krajowe

Bankami, które w szczególności wspierają kredytowo realizację zadań z zakresu środowiska są: Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank Rozwoju Eksportu S.A, Bank Gdański S.A., niemniej rynek tego typu usług stale się rozszerza i coraz więcej banków ma w ofercie produkty dedykowane ochronie środowiska.

Fundacja Rozwoju Śląska Opolskiego

Pożyczki przyznawane są przedsiębiorcom działającym na terenie województwa opolskiego realizującym przedsięwzięcia przyczyniające się do rozwoju gospodarczego firmy, w tym do tworzenia nowych miejsc pracy w województwie opolskim. O pożyczki mogą ubiegać się również przedsiębiorstwa z udziałem jednostek samorządu terytorialnego. Środki uzyskane z pożyczki mogą być przeznaczone na cele bezpośrednio związane z prowadzoną działalnością. Pożyczki są udzielane wyłącznie małym przedsiębiorcom, zgodnie z ustawą z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej.

Fundacja EkoFundusz

Zadaniem Fundacji jest dofinansowanie przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska, które mają nie tylko istotne znaczenie w skali regionu czy kraju, ale także wpływają na osiągnięcie celów ekologicznych uznanych za priorytetowe w skali europejskiej lub światowej. Ta specyfika EkoFunduszu uniemożliwia mu finansowanie przedsięwzięć, których celem jest rozwiązywanie tylko lokalnych problemów. Zadaniem EkoFunduszu jest też ułatwienie transferu na polski rynek najlepszych technologii z krajów-donatorów, a także stymulowanie rozwoju polskiego przemysłu ochrony środowiska. W związku ze zbliżającym się terminem zakończenia programu zamiany polskiego zadłużenia na inwestycje ochrony środowiska, wnioski o udzielenie dotacji dla projektów będą przyjmowane do dnia 30 czerwca 2008 roku.

Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweski Mechanizm Finansowy

W ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego można dofinansować działania związane z promocją zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami. W ramach Mechanizmów Finansowych mogą być realizowane np. projekty inwestycyjne na zagospodarowanie segregowanych odpadów. Beneficjentami mogą być wszystkie instytucje sektora publicznego i prywatnego oraz organizacje pozarządowe utworzone w prawny sposób w Polsce i działające w interesie publicznym.

Konkurs „Polska wolna od azbestu”

Konkurs jest organizowany przez Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych. Konkurs jest skierowany do wszystkich gmin i powiatów. Celem Konkursu jest nagrodzenie gmin i powiatów, które wyróżniają się skutecznym i sprawnym działaniem w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Nagrody pieniężne należy wykorzystać na:

- działania związane z realizacją inwestycji mających na celu usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych użyteczności publicznej,
- budowę i modernizację składowisk odpadów,
- likwidację oddziaływania azbestu i wyrobów zawierających azbest na zdrowie mieszkańców,
- akcje informacyjno – edukacyjne.

Wspólne Wdrożenia, czyli Joint Implementation (JI)

To mechanizm ustanowiony w Art. 6 Protokołu z Kioto (PzK), który umożliwia nabycie i transfer jednostek redukcji emisji gazów cieplarnianych (ERUs) pomiędzy krajami Aneksu I do Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, powstałych w wyniku realizacji projektów inwestycyjnych obniżających emisję gazów cieplarnianych lub zwiększających pochłanianie GC. Jednostki redukcji emisji (ERUs) mogą być generowane w okresie 2008 – 2012 i przekazywane krajom Aneksu I jako środek do wypełnienia ich zobowiązań wynikających z PzK w sposób efektywny ekonomicznie.

Mechanizm ten może posłużyć do pozyskania zewnętrznych środków przez spółki pragnące wdrożyć inwestycje obniżające emisję gazów cieplarnianych (np. odgazowanie składowiska odpadów komunalnych).

LIFE+

LIFE+ jest instrumentem DG Środowiska finansowym wspierającym politykę ochrony środowiska Wspólnoty Europejskiej, który będzie realizowany w latach 2007 – 2013 Stanowi kontynuację programu LIFE, realizowanego w latach 1992 - 2006. Celem programu LIFE+ jest finansowanie projektów związanych z wdrażaniem, aktualizacją oraz rozwojem wspólnotowej polityki i prawodawstwa w dziedzinie środowiska, a tym samym wspieranie zrównoważonego rozwoju państw UE. W szczególności, LIFE+ wspiera wdrażanie szóstego Programu Działania Środowiskowego Wspólnoty (6th EAP, 2002–2012), włącznie z jego strategiami tematycznymi, oraz zapewnia wsparcie finansowe dla środków i przedsięwzięć zapewniających wartość dodaną w Krajach Członkowskich UE.

LIFE+ składa się z trzech komponentów:

- 1) „LIFE+ przyroda i różnorodność biologiczna”
- 2) „LIFE+ polityka i zarządzanie w zakresie środowiska”
- 3) „LIFE+ informacja i komunikacja”

Instrument Finansowy Ochrony Ludności

To drugi z instrumentów finansowych DG Środowiska. Jego celem jest wspieranie działań ukierunkowanych na ochronę ludzi, jak również środowiska naturalnego i dóbr kultury, przed kataklizmami naturalnymi i katastrofami spowodowanymi przez działalność ludzką. Ukierunkowany jest on również na rozwijanie współpracy pomiędzy państwami członkowskimi na polu obrony cywilnej. Instrument ten może służyć finansowaniu szeroko rozumianego przeciwdziałania skutkom poważnych awarii i katastrof transportowych.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

W ramach PROW wyodrębniono oś priorytetową 2 „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej”, w ramach której określono 3 działania mające związek z gospodarką odpadami.

W ramach Działania Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, można dofinansować wytwarzanie produktów energetycznych z biomasy; Beneficjentem może być osoba fizyczna ubezpieczona na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, jako rolnik, małżonek rolnika lub domownik.

W ramach Działania Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, można dofinansować wytwarzanie produktów energetycznych z biomasy; Beneficjentem może być osoba fizyczna lub osoba prawna, lub jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej, która prowadzi (podejmuje) działalność jako mikroprzedsiębiorstwo zatrudniające poniżej 10 osób, i mające obrót nie przekraczający równowartości w zł 2 mln euro. Działalność powinna być prowadzona w gminie wiejskiej albo w gminie wiejsko-miejskiej lubi miejskiej liczących poniżej 5 tys. mieszkańców lub na obszarach wiejskich pod warunkiem, iż obszary te nie należą do gmin wiejsko-miejskich lub miejskich liczących powyżej 20 tys. mieszkańców.

W ramach Działania Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej, można dofinansować, tworzenie systemów zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych oraz wytwarzanie lub dystrybucję energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności wiatru, wody, energii geotermalnej, słońca, biogazu albo biomasy. Beneficjentem może być gmina lub inna jednostka organizacyjna, dla której organizatorem jest j.s.t.

V.4. Harmonogram rzeczowo-finansowy wdrażania programu

Ochrona gleb i powierzchni ziemi

L.p.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
ZADANIA WŁASNE GMINY*					
1.	Promocja agroturystyki i rolnictwa ekologicznego	2008 - 2011	Urząd Gminy, Urząd Marszałkowski, Lokalna Grupa Działania - LGD	20	środki własne, WFOŚiGW, PROW
2.	Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych (zapobieganie degradacji i erozji gleb)	2008 - 2011	Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe	-	-
ZADANIA KOORDYNOWANE**					
3.	Okresowa kontrola zawartości metali ciężkich, składników nawozowych oraz odczynu pH w glebach użytkowanych rolniczo	2008 - 2011	Starostwo powiatowe, WODR Łosiów	15	środki własne, WFOŚiGW
4.	Coroczna aktualizacja rejestru zawierającego informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby i ziemi	2008 - 2011	Starostwo Powiatowe	b.d.	środki własne, PFOŚiGW
5.	Ochrona i wykorzystanie zespołów przyrodniczo-krajobrazowych w celach turystycznych	2008 - 2011	właściciele gospodarstw	b.d.	środki własne
6.	Rekultywacja terenów zdegradowanych przez przemysł wydobywczy	2008 - 2011	zakłady przemysłu wydobywczego	b.d.	środki własne, WFOŚiGW

* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

** Przedsięwzięcia finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

Gospodarka wodno-ściekowa

L.p.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
ZADANA WŁASNE GMINY*					
1.	Uzupełniająca rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenach przeznaczonych pod budownictwo	2008 - 2011	Urząd Gminy, Administrator WIK Łubniany	b.d.	środki własne, WFOŚiGW, PROW, RPO WO, GFOŚiGW
2.	Edukacja oraz propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody	2008 - 2011	Urząd Gminy, Administrator WIK Łubniany	10	środki własne
3.	Budowa kanalizacji sanitarnej na obszarach nieskanalizowanych (Brynica, Łubniany, Dąbrówka Łubniańska, Masów, Kolanowice –w całości; Jełowa - w części)	2008 - 2011	Urząd Gminy, Administrator WIK Łubniany	31 401	środki własne, WFOŚiGW, RPO WO, PROW
4.	Inwentaryzacja nielegalnych kolektorów i rowów służących do odprowadzania ścieków	2008 - 2011	Urząd Gminy	-	-
5.	Inwentaryzacja istniejących systemów kanalizacji deszczowych wraz z oceną ich stanu technicznego	2008 - 2011	Urząd Gminy, Zarząd Dróg Powiatowych, Zarząd Dróg Wojewódzkich, GDDKiA	-	-
6.	Budowa kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi	2008 - 2011	Urząd Gminy, Zarząd Dróg Powiatowych, Zarząd Dróg Wojewódzkich, GDDKiA	b.d. (w zależności od wyników inwentaryzacji pkt. 5)	środki własne, WFOŚiGW
7.	Prowadzenie monitoringu wpływu zamkniętego składowiska odpadów w Kępie na jakość wód	2008 - 2011	Urząd Gminy	ok. 10/rok	środki własne
8.	Wykonanie roślinnych barier ochronnych wzdłuż wytypowanych odcinków wód powierzchniowych	2008 - 2011	Urząd Gminy, zarządcy wód	15 zł/mb	środki własne
9.	Kontrola istniejących zabezpieczeń wodnych i rozpoznanie potrzeb w zakresie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego	2008 - 2011	Urząd Gminy, RZGW, WZMiUW	10	środki własne

L.p.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
10.	Utrzymanie przeciwpowodziowej funkcji terenów zalewowych, całkowite zaprzestanie wszelkich nowych inwestycji, które mogą zmniejszyć rolę przeciwpowodziową terenów zalewowych	2008 - 2011	Urząd Gminy	W ramach działalności urzędu	środki własne
ZADANIA KOORDYNOWANE**					
11.	Współpraca przy opracowaniu programu ochrony przed powodzią w zlewni rzeki Odry	2008 – 2011	Urząd Gminy, RZGW, WZMiUW, Starostwo Powiatowe	b.d.	środki własne
12.	Współpraca przy opracowaniu programu ochrony przed powodzią w zlewni rzeki Mała Panew	2008 - 2011	Urząd Gminy, RZGW, WZMiUW, Starostwo Powiatowe	b.d.	środki własne
13.	Rozwój współpracy regionalnej w celu poprawy jakości wód Małej Panwi	2008 - 2011	Związek gmin „Dolna Mała Panew”	b.d.	środki własne, WFOŚ, NFOŚ
14.	Budowa oczyszczalni przydomowych i małych grupowych oczyszczalni ścieków na terenach nie przewidzianych do skanalizowania	2008 - 2011	gospodarstwa indywidualne	b.d.	środki własne
15.	Budowa bezpiecznych dla środowiska miejsc magazynowania obornika i zbiorników na gnojowicę w gospodarstwach rolnych	2006 - 2008	Urząd Gminy, rolnicy indywidualni	b.d.	środki własne

* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

** Przedsięwzięcia finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

Ochrona powietrza atmosferycznego

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
ZADANA WŁASNE GMINY*					
1.	Rozbudowa sieci gazowniczej w gminie Łubniany	2008 - 2011	Urząd Gminy, firma gazownicza	b.d.	GFOŚiGW, PROW, WFOŚiGW, RPO WO
2.	Termomodernizacja budynków	2008 - 2011	Urząd Gminy, Mieszkańcy	b.d.	środki własne, GFOŚiGW, EkoFundusz, Fundusz Termomodernizacyjny
3.	Modernizacja kotłowni w ŁODzK	2009 - 2011	Urząd Gminy	300	Środki własne, WFOŚiGW, BGK
4.	Zmniejszenie zużycia energii: - modernizacja oświetlenia	2009 - 2011	Urząd Gminy	1 100	Środki własne
5.	Edukacja ekologiczna w zakresie poszanowania energii cieplnej i elektrycznej, korzyści z termomodernizacji, zachęcania do stosowania paliw alternatywnych dla węgla (proekologicznych), szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych	2008 - 2011	Urząd Gminy	40	środki własne, WFOŚiGW
6.	Opracowanie gminnego studium wykorzystania odnawialnych źródeł energii	2009 - 2010	Urząd Gminy	20	GFOŚiGW
7.	Prowadzenie bieżących remontów dróg gminnych	2008 - 2011	Urząd Gminy	b.d.	środki własne
8.	Tworzenie ścieżek rowerowych	2008 - 2011	Urząd Gminy	b.d.	środki własne
9.	Egzekwowanie zakazu wypalania traw i ściernisk	2008 - 2011	Urząd Gminy, Policja, Straż Pożarna, WIOŚ Opole	-	-
ZADANIA KOORDYNOWANE**					
10.	Egzekwowanie wymagań dotyczących stanu technicznego pojazdów i przestrzegania dozwolonej prędkości ruchu	2008 - 2011	Policja	w ramach działalności jednostki	środki własne
11.	Zastosowanie paliw alternatywnych dla węgla	2008 - 2011	Jednostki gospodarcze	b.d.	środki własne, WFOŚ

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
12.	Modernizacja dróg wojewódzkich i powiatowych	2008 - 2011	Zarząd Dróg Wojewódzkich Opole, Zarząd Dróg Powiatowych	b.d	środki własne, RPO WO, PO liŚ

* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

** Przedsięwzięcia finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

Ochrona przed hałasem

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
ZADANIA WŁASNE GMINY*					
1.	Prowadzenie bieżących remontów dróg gminnych	2008 - 2011	Urząd Gminy	b.d.	środki własne
2.	Identyfikacja obiektów stwarzających zagrożenie akustyczne dla środowiska oraz prowadzenie działań na rzecz zmniejszenia ich uciążliwości	2008 - 2011	Urząd Gminy	-	-
3.	Uwzględnianie w zmianach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dopuszczalnych wartości poziomu dźwięku w środowisku	2008 - 2011	Urząd Gminy	-	-
ZADANIA KOORDYNOWANE**					
4.	Pozyskiwanie danych o skali zagrożenia hałasem	2008 - 2011	Starostwo Powiatowe	-	-
5.	Ograniczenie uciążliwości akustycznej dróg i tras kolejowych do poziomu wymaganego normami, budowa ekranów dźwiękochłonnych, stosowanie od strony drogi i torów kolejowych okien o zwiększonej izolacyjności akustycznej, lokalizacja ochronnych pasów zieleni	2008 - 2011	GDDKiA, ZDW Opole, Zarząd Dróg Powiatowych, PKP	b.d.	środki własne
6.	Egzekwowanie wymagań dotyczących stanu technicznego pojazdów i przestrzegania dozwolonej prędkości ruchu	2008 - 2011	Starostwo Powiatowe, Policja	w ramach działalności jednostek	środki własne

* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

** Przedsięwzięcia finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
ZADANIA WŁASNE*					
1.	Uwzględnianie w przyszłych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (zmianach planów) zagrożeń związanych z promieniowaniem niejonizującym, preferowanie mało konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania niejonizującego	2008 - 2011	Urząd Gminy	-	-
2.	Określenie aktualnego poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego w miejscach jego potencjalnego oddziaływania	2008 - 2011	Urząd Gminy, Urząd Wojewódzki	-	-
ZADANIA KOORDYNOWANE**					
3.	Wyeliminowanie emisji promieniowania niejonizującego ze źródeł będących zagrożeniem dla ludzi i środowiska	2008 - 2011	Urząd Wojewódzki, WIOŚ, Urząd Marszałkowski	-	-

* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

** Przedsięwzięcia finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

Ochrona przyrody i krajobrazu, w tym rozwój turystyki i rekreacji

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostką odpowiedzialną	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	2	4	5	6
ZADANIA WŁASNE GMINY*					
1.	Tworzenie zieleni urządzonej w obiektach rekreacyjno – wypoczynkowych (istniejących i projektowanych)	2008 - 2011	Urząd Gminy	50	środki własne
2.	Tworzenie ścieżek przyrodniczo- dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych i krajobrazowo atrakcyjnych	2008 - 2011	Urząd Gminy	20	środki własne
3.	Pielęgnacja i konserwacja istniejących na terenie gminy obiektów i form ochrony przyrody	2008 - 2011	Urząd Gminy	40/rok	środki własne
4	Remont kapitalny biblioteki w Łubnianach	2008 - 2011	Urząd Gminy	1 500	PROW i środki własne
ZADANIA KOORDYNOWANE GMINY**					
5.	Ochrona siedlisk łągowych	2005 – 2012	RZGW i inni administratorzy cieków wodnych	b.d.	środki własne
6.	Tworzenie form zieleni izolacyjno – osłonowej wzdłuż ciągów komunikacyjnych	2005 – 2012	zarządcy dróg i linii kolejowych	b.d.	środki własne

* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

** Przedsięwzięcia finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

Ochrona przed skutkami poważnych awarii

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostką odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	2	4	5	6
ZADANIA WŁASNE GMINY*					
1.	Uwzględnianie w przyszłych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (zmianach planów) potencjalnych stref zagrożenia związanych z ryzykiem wystąpienia poważnych awarii wokół obiektów i tras komunikacyjnych	2008 - 2011	Urząd Gminy	-	-
2.	Informowanie zakładu o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej o jego obowiązkach	2008 - 2011	Urząd Gminy, Komendant Powiatowy PSP	-	-
3.	Egzekwowanie wymogów dotyczących transportu substancji i odpadów niebezpiecznych	2008 - 2011	Urząd Gminy, Komendant Powiatowy PSP, WIOŚ, Policja	-	-

* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

** Przedsięwzięcia finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

Edukacja ekologiczna

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
ZADANIA WŁASNE GMINY*					
1.	Tworzenie ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych, szlaków pieszych, rowerowych, konnych, w rejonach przyrodniczo cennych	2008 - 2011	Urząd Gminy, Urząd Wojewódzki, Nadleśnictwa	40	środki własne, WFOŚ
2.	Promocja działań proekologicznych z przeznaczeniem dla dorosłej części społeczności lokalnej - wydawnictwa ekologiczne, szkolenia	2008 - 2011	Urząd Gminy	40 (rocznie)	środki własne, sponsorzy
3.	Promocja agroturystyki, rolnictwa ekologicznego (szkolenia, broszury, warsztaty)	2008 - 2011	Urząd Gminy, Urząd Marszałkowski, WODR Łosiów	20 (rocznie)	środki własne, WFOŚiGW, RPO WO, PROW
4.	Organizacja konkursów ekologicznych, akcji sprzątania, akcji edukacyjnych, festynów ekologicznych i innych spotkań integrujących mieszkańców	2008 - 2011	Urząd Gminy	30 rocznie	środki własne, sponsorzy
5.	Doposażenie bibliotek w najnowsze pozycje w zakresie ochrony środowiska	2009 - 2010	Urząd Gminy, Szkoły	10	środki własne, WFOŚiGW, sponsorzy
6.	Prowadzenie działalności informacyjnej w Urzędzie Gminy	2008 - 2011	Urząd Gminy	-	-
ZADANIA KOORDYNOWANE**					
7.	Rozwój i utrzymanie systemu udostępniania informacji o środowisku	2008 - 2011	Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe, Urząd Marszałkowski	w ramach działalności urzędu	środki własne

* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

** Przedsięwzięcia finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

V.5. Monitoring i ocena realizacji programu

Ocena realizacji Programu polega przede wszystkim na monitorowaniu, czyli obserwacji:

- zakresu wykonania zadań ujętych w Programie,
- rozbieżności pomiędzy przyjętymi zadaniami i stopniem ich wykonania,
- przyczyn ewentualnego niewykonania założonych zadań.

System monitoringu i oceny powinien obejmować stworzenie:

- systemu zbierania i selekcjonowania informacji,
- systemu oceny i interpretacji zgromadzonych danych.

Zbudowanie takiego systemu monitoringu i prowadzenie opisanych działań pozwoli na bieżące monitorowanie realizacji Programu poprzez:

- systematyczne zbieranie danych liczbowych oraz informacji dotyczących realizacji poszczególnych zadań Programu; wynikiem tych działań będzie materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen,
- uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych empirycznych; otrzymany materiał będzie służył przygotowaniu raportów,
- przygotowanie raportów z realizacji zadań ujętych w Programie,
- analiza porównawcza osiągniętych wyników z założeniami Programu; określenie stopnia wykonania zapisów przyjętego Programu oraz identyfikacja ewentualnych rozbieżności,
- analiza przyczyn odchyleń oraz określenie działań korygujących polegających na modyfikacji dotychczasowych oraz ewentualne wprowadzenie nowych instrumentów wsparcia,
- przeprowadzenie zaplanowanych działań korygujących.

Podstawą zarządzania Programem będzie stałe monitorowanie uzyskiwanych efektów stwierdzanych jako poprawa jakości środowiska, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń oraz skutki podejmowanych działań.

Podstawą dla sprawnego zbierania danych monitoringu jest opracowany zestaw mierników (wskaźników stanu środowiska).

W związku z faktem, że gminne programy ochrony środowiska stanowią narzędzie realizacji polityki ekologicznej państwa na szczeblu gminnym, do kontroli realizacji programu służyć mogą wskaźniki wzorowane na przyjętych w polityce ekologicznej limitach krajowych związanych z racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych i poprawą stanu środowiska, skorygowanych odpowiednio w zależności od specyficznych warunków i możliwości gminy, tj.:

- ograniczenie materiałochłonności produkcji o 50% w stosunku do 1990 r. w taki sposób, aby uzyskać co najmniej średnie wielkości dla państw OECD (w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB),

- ograniczenie zużycia energii o 50% w stosunku do 1990 r. i 25% w stosunku do 2000 r. (również w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB),
- dwukrotne zwiększenie udziału odzyskiwanych i ponownie wykorzystywanych w procesach produkcyjnych odpadów przemysłowych w porównaniu ze stanem z 1990 r.,
- odzyskanie i powtórne wykorzystanie co najmniej 50% papieru i szkła z odpadów komunalnych,
- pełna (100%) likwidacja zrzutów ścieków nieoczyszczonych z miasta i zakładów przemysłowych,
- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych, w stosunku do stanu z 1990 r., z przemysłu o 50%, z gospodarki komunalnej (na terenie miast i osiedli wiejskich) o 30% i ze spływu powierzchniowego – również o 30%,
- ograniczenie emisji pyłów o 75%, dwutlenku siarki o 56%, tlenków azotu o 31%, niemetanowych lotnych związków organicznych o 4% i amoniaku o 8% w stosunku do stanu w 1990 r.

Poza głównymi miernikami przy ocenie skuteczności realizacji polityki ekologicznej państwa będą stosowane wskaźniki społeczno-ekonomiczne, wskaźniki presji na środowisko i stanu środowiska oraz wskaźniki reakcji państwa i społeczeństwa, a mianowicie:

a) wskaźniki społeczno-ekonomiczne:

- poprawa stanu zdrowia obywateli, mierzona przy pomocy takich mierników jak długość życia, spadek umieralności niemowląt, spadek zachorowalności,
- zmniejszenie zużycia energii, surowców i materiałów na jednostkę produkcji,
- zmniejszenie tempa przyrostu obszarów wyłączanych z rolniczego i leśnego użytkowania dla potrzeb innych sektorów produkcji i usług materialnych,

b) wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko:

- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód śródlądowych,
- poprawę jakości wód płynących, stojących i wód podziemnych, a szczególnie głównych zbiorników wód podziemnych, poprawę jakości wody do picia oraz spełnienie przez wszystkie te rodzaje wód wymagań jakościowych obowiązujących w Unii Europejskiej,
- poprawę jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza (zwłaszcza zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla zdrowia i zanieczyszczeń wywierających najbardziej niekorzystny wpływ na ekosystemy, a więc przede wszystkim metali ciężkich, trwałych zanieczyszczeń organicznych, substancji zakwaszających, pyłów i lotnych związków organicznych),
- zmniejszenie uciążliwości hałasu, przede wszystkim poziomu hałasu na granicy własności wokół obiektów przemysłowych oraz hałasu wzdłuż tras komunikacyjnych,

- zmniejszenie ilości wytwarzanych i składowanych odpadów, rozszerzenie zakresu ich gospodarczego wykorzystania oraz ograniczenie zagrożeń dla środowiska ze strony odpadów niebezpiecznych,
 - ograniczenie degradacji gleb, zmniejszenie powierzchni obszarów zdegradowanych na terenach przemysłowych, zwiększenie skali przywracania obszarów bezpośrednio lub pośrednio zdegradowanych przez działalność gospodarczą do stanu równowagi ekologicznej, ograniczenie pogarszania się jakości środowiska w jednostkach osadniczych i powstrzymanie procesów degradacji zabytków kultury,
 - wzrost lesistości kraju, rozszerzenie renaturalizacji obszarów leśnych oraz wzrost zapasu i przyrost masy drzewnej, a także wzrost poziomu różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych i poprawa stanu zdrowotności lasów będących pod wpływem zanieczyszczeń powietrza, wody lub gleby,
 - zahamowanie zaniku gatunków roślin i zwierząt oraz zaniku ich naturalnych siedlisk, a także pomyślne reintrodukcje gatunków,
 - zmniejszenie negatywnej ingerencji w krajobrazie oraz kształtowanie estetycznego krajobrazu zharmonizowanego z otaczającą przyrodą,
- c) wskaźniki aktywności państwa i społeczeństwa:
- spójność i efekty działań w zakresie monitoringu i kontroli,
 - zakres i efekty działań edukacyjnych oraz stopień udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych,
 - opracowanie i realizowanie przez grupy i organizacje pozarządowe projektów na rzecz ochrony środowiska.

Celem zwięzłego i przejrzystego ujęcia obserwowanych wskaźników zaleca się zastosowanie wskazanego w programie wojewódzkim zestawienia wskaźników realizacji Programu.

Zgodnie z przepisami ustawy Prawo ochrony środowiska, Wójt Gminy Łubniany sporządza co dwa lata raporty z wykonania programu, które przedstawia Radzie Gminy. Za sporządzenie raportu szczegółowego powinien być odpowiedzialny Kierownik Programu, a raport powinien dotyczyć szczególnie działań, które są związane z likwidacją przekroczenia przepisów prawa, wynikami monitorowania jakości środowiska, koniecznością wprowadzenia korekt do Programu itp. Raporty szczegółowe winny być przedstawiane na posiedzeniach Rady Gminy. Wskazane jest by korekty Programu były wprowadzane w drodze uchwały Rady Gminy.